

Nr 295.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående viss reglering
av handeln med färsk strömming och sill m. m.; given
Stockholms slott den 16 april 1937.*

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

A. Pehrsson-Bramstorp.

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans
Kunglig Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 16 april 1937.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Pehrsson-Bramstorp, anför:

I en till 1934 års riksdag avlåten proposition, nr 261, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen, bland annat, att antaga ett förslag till förordning om viss reglering av handeln med färsk strömming att gälla till och med den 30 juni 1937. Sedan riksdagen antagit nämnda förslag, utfärdades den 15 juni 1934 (nr 282) förordning om viss reglering av handeln med färsk strömming, vilken förordning enligt kungörelse den 22 februari 1935 (nr 24) trädde i kraft

den 1 mars 1935. Enligt sagda förordning må partihandel med färsk strömming, där Kungl. Maj:t så förordnar, under viss tid och inom visst område av riket icke bedrivas utan tillstånd av Kungl. Maj:t eller den åt vilken rätten att meddela sådant tillstånd av Kungl. Maj:t överlåtes. Med stöd härav har Kungl. Maj:t under åren 1935 och 1936 genom särskilda beslut förordnat, att partihandel med färsk strömming icke finge under tiden till och med den 30 juni 1937 inom angivna områden, gränsande till Östersjön, bedrivas av annan än inom vederbörande område verksam fiskförsäljningsförening eller den åt vilken föreningen meddelade tillstånd till sådan partihandel. Härigenom har handeln med färsk strömming blivit reglerad i enlighet med nämnda förordnings bestämmelser inom ett område, som omfattar landskapen Ångermanland och Medelpad, Gävleborgs och Uppsala län, Stockholms stad och län, Södermanlands, Östergötlands och Kalmar län samt viss del av Gotlands län.

Den 22 oktober 1936 uppdrog jag i anledning av inkomna framställningar och yttranden rörande strömmingshandelsregleringen åt 1935 års fiskeriutredning att verkställa utredning beträffande

1) strömmingshandelsregleringens hittillsvarande tillämpning och handhavande samt verkningarna därav;

2) frågan om fortsatt reglering av strömmingshandeln efter innevarande budgetårs utgång samt de utvidgningar eller ändringar i övrigt av nuvarande anordning, som därvid funnes påkallade;

3) frågan om ersättning för förluster, som genom regleringen kunde hava orsakats vissa handlande.

Utredningen skulle, såvitt anginge de under 1) och 2) upptagna spörsmålen, verkställas så skyndsamt samt därav föranledda utlåtanden och förslag avgivas i sådan tid, att proposition i ämnet kunde avlåtas till 1937 års riksdag.

Fiskeriutredningen har i skrivelse den 6 februari 1937, undertecknad av ledamoten av riksdagens andra kammare, hemmansägaren O. Jeppsson, fiskeriintendenten N. W. Rosén, landstingsmannen H. Levin, fiskaren A. Larsson, fiskhandlaren J. Truedsson, ombudsmannen S. Corneliussen, disponenten K. Martin, förre riksdagsmannen C. O. Larsson samt fiskeriintendenten Chr. V. Hessle, framlagt förslag bland annat om *dels* reglering av handeln med färsk strömming och sill, fångad i Östersjön och ilandförd vid kusten därav, *dels ock* reglering av priset till fiskare å sådan strömming och sill.

Efter remiss hava yttranden avgivits över förslaget av kommerskollegium, lantbruksstyrelsen samt länsstyrelserna i Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län. Kommerskollegium har införskaffat yttranden från Stockholms, Östergötlands och Södermanlands, Gotlands, Smålands och Blekinge samt Skånes handelskammare, handelskammaren för Örebro och Västmanlands län, handelskammaren i Gävle, Västernorrlands och Jämtlands läns samt Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare, Sveriges köpmannaförbund ävensom Svenska fiskhandelsförbundet. Vid yttrandet från Gotlands handelskammare har fogats yttrande av Gotlands fiskhandlareför-

ening. Lantbruksstyrelsen samt länsstyrelserna i Blekinge och Malmöhus län hava i ärendet hört, lantbruksstyrelsen styrelsen för Stockholms läns fiskförsäljningsförening u. p. a., länsstyrelsen i Blekinge län hushållningssällskapets i länet förvaltningsutskott och Blekinge läns havsfiskeförening samt länsstyrelsen i Malmöhus län länets havsfiskeförening. Därjämte hava yttranden inkommit från styrelsen för Stockholms läns fiskareförening, Vaxholms fiskförsäljningslag, Tjockö fiskförsäljningslag, styrelserna för Uppsala läns fiskförsäljningsförening u. p. a., Södermanlands läns fiskförsäljningsförening u. p. a., Södermanlands skärgårdsfiskareförbund, Västerviks, Gävleborgs läns samt Sundsvalls fiskförsäljningsföreningar u. p. a., fiskare vid Bråviken och Slåtbaken, ett flertal försäljningslag inom Kalmar läns södra hushållningssällskaps område, Norrköpings fiskhandlareförening u. p. a. med flera.

Grunddragen av gällande regleringssystem.

Nu gällande regleringssystem för handeln med färsk strömming har, såsom framgår av föredragande departementschefens yttrande till den förut omförmälda propositionen nr 261, tillkommit för att avhjälpa de brister som tidigare befunnos vidlåda distributionen av nämnda vara och som för strömmingsfiskarens del orsakade, att de priser de erhöilo för sina fångster blevo oskäligt nedpressade och vid riklig tillgång förlustbringande, samt för partihandlarna medförde svårigheter att verkställa tillförlitliga priskalkyler och att beräkna inköpsbehoven. Som en av de förnämsta orsakerna till missförhållandena med avseende å distributionen angavs den bristande samverkan mellan strömmingsfiskarena. Ett sammanslutande av fiskarena i fasta organisationer skulle därför verksamt bidra till undanröjande av nämnda missförhållanden. Genom att utbuden av strömming sammanfördes i större enheter komme möjligheterna för fiskarena att erhålla skälig betalning för sina fångster att bliva helt andra än tidigare. Särskilt skulle detta bliva fallet, därest samarbete inleddes i syfte att åstadkomma en ändamålsenlig reglering av tillförseln. Genom en sådan reglering komme ock partihandlarnas arbete med distributionen att underlättas. Till grund för organisationen skulle läggas primärföreningar — fiskförsäljningslag — med i allmänhet mindre verksamhetsområden. Dessa primärföreningar skulle sammanslutas i fiskförsäljningsföreningar, vilkas verksamhetsområden avvägdes med hänsyn till tillförsel- och distributionsförhållandena i fråga om färsk strömming. Föreningarna skulle organiseras såsom ekonomiska föreningar utan personlig ansvarighet. För att i händelse av behov kunna stärka organisationens ställning skulle Kungl. Maj:t hava möjlighet att tillförsäkra fiskförsäljningsföreningarna ensamrätt att bedriva partihandel med färsk strömming. Med partihandel betecknades handel, som skedde till återförsäljare i och för deras rörelse. För att hindra att fiskförsäljare, verksamma utom det område tillståndet avsåge, skulle kunna med förbigående av tillståndshavare leverera strömming till inom området arbetande detaljhandlare eller direkt till konsumenterna skulle ytterligare gälla, att inom området icke finge idkas detaljhandel med färsk strömming, som inköpts från annan än den som innehade tillstånd att driva partihandel med färsk strömming. Försäljning av strömming omedelbart från fiskare till konsument skulle däremot lämnas fri. Vid meddelande av tillstånd åt försäljningsförening skulle vida-

re såsom villkor uppställas, att föreningen på ett lojalt sätt utövade sin befogenhet så att annans berättigade intresse icke kränktes. Föreningen skulle sålunda vara skyldig inköpa strömming även av utanför densamma stående fiskare. Därvid skulle föreningen äga bestämma priset så att föreningens kostnader bleve täckta enligt samma grunder, som gällde vid inköp från föreningens egna medlemmar. Föreningen skulle tillika bemyndigas även som vara pliktig att medgiva andra, som så önskade, att inom föreningens verksamhetsområde driva partihandel med strömming, under förutsättning att strömmingen inköptes från föreningen. Därest Kungl. Maj:t skulle finna förening, som meddelats tillstånd till försäljning, brista i sina skyldigheter, skulle Kungl. Maj:t omedelbart kunna återkalla tillståndet.

I enlighet med dessa riktlinjer och direktiv har, såsom inledningsvis framhållits, handeln med färsk strömming reglerats inom mera än hälften av de till Östersjön gränsande länen. Sålunda har Kungl. Maj:t genom särskilda beslut förordnat, att nedannämnda fiskförsäljningsföreningar skola äga att med ensamrätt bedriva partihandel med färsk strömming inom följande områden, nämligen

Stockholms läns, Uppsala läns, Södermanlands läns och Östergötlands fiskförsäljningsföreningar u. p. a. inom respektive Stockholms län och stad, Uppsala län, Södermanlands län samt Östergötlands län och Tryserums socken av Kalmar län ävensom den del av Östra Eds socken av sistnämnda län, som begränsas i söder av Svinebäcksviken och en linje därifrån till Edsvikens norra ände samt i väster av ån mellan sjön Rånen och Edsviken, från och med den 15 mars 1935,

Gotlands fiskförsäljningsförening u. p. a. inom Visby stad samt Tofta, Västerhejde, Visby, Västkinde, Lummelunda, Stenkyrka, Hangvars, Halls, Lärbro, Fleringe, Fårö och Bunge socknar av Gotlands län under tiden den 1 januari—den 15 april åren 1936 och 1937,

Gävleborgs läns fiskförsäljningsförening u. p. a. inom Gävleborgs län från och med den 1 maj 1935,

Sundsvalls samt Ångermanlands fiskförsäljningsföreningar u. p. a. inom respektive landskapen Medelpad och Ångermanland från och med den 1 juni 1935,

Västerviks fiskförsäljningsförening u. p. a. inom Kalmar läns norra hushållningssällskaps område med undantag av de delar av länet, där enligt vad nyss sagts ensamrätten till partihandel skall tillkomma Östergötlands fiskförsäljningsförening u. p. a., från och med den 1 november 1935, samt

Södra Kalmar läns fiskförsäljningsförening u. p. a. inom Kalmar läns södra hushållningssällskaps område från och med den 15 mars 1936.

Vid dessa förordnanden har Kungl. Maj:t förutsatt, att, innan bestämmelserna trädde i tillämpning, vederbörande förening träffade överenskommelse med de partihandlare som inom ifrågavarande område önskade bedriva partihandel med färsk strömming om skälig partihandelsrabatt samt att, för den händelse av fiskare inom föreningens verksamhetsområde fångad strömming skulle bli otillräcklig för behovet inom området och därav skulle framkallas ett för konsumenterna oskäligt pris, föreningen skulle söka att utanför området inköpa strömming för tillgodoseende av nämnda

behov. Vid förordnandet angående partihandeln med färsk strömming inom Stockholms län och stad har Kungl. Maj:t dessutom förutsatt, att Stockholms läns fiskförsäljningsförening träffade överenskommelse med Uppsala läns, Södermanlands läns och Gotlands fiskförsäljningsföreningar om leverans till Stockholmsmarknaden av färsk strömming från deras respektive områden.

Den av fiskförsäljningsföreningarna bedrivna affärsverksamheten, som skett under föreningsstyrelsernas ansvar, har i allmänhet omhänderhåfts av affärsledare, utsedda av respektive styrelser.

Uppgifter angående strömmingshandeln under åren 1935—1936.

Fiskeriutredningen har av vissa från fiskförsäljningsföreningarna införskaffade uppgifter rörande deras verksamhet gjort en sammanställning samt har till jämförelse härmed återgivit uppgifterna i den officiella statistiken för tioårsperioden före regleringens början rörande fångsterna av strömming inom olika län ävensom de medelpriser fiskare erhållit. Efter bearbetning och fullständigande av det av fiskeriutredningen sålunda förebragta statistiska materialet ha inom jordbruksdepartementet upprättats följande tabeller rörande strömmingshandeln under åren 1935—1936.

Fiskförsäljningsföreningarnas inköpsverksamhet.

A. Inköp (i 1,000 kg.).

F ö r e n i n g	Fångsterna 1925—1934 (ur Sv. off. stat.)		Från fiskare inom eget reglerings- område mottagen kvantitet				Från andra reg- leringsområden inköpt kvantitet	
	Största årliga fångst	Medel- års- fångsten	1 9 3 5		1 9 3 6		1935	1936
			total	därav från för- en.-medl.	total	därav från för- en.-medl.		
1. Södra Kalmar ¹ ..	886	624	—	—	882	315	—	62
2. Västervik ¹	2,709	2,134	² 553	80 %	1,758	80 %	—	47
3. Östergötland	1,456	1,004	1,058	1,038	2,169	2,168	300	342
4. Södermanland ..	1,429	728	716	—	1,428	—	219	238
5. Gotland	1,736	1,442	657	100 %	982	978	—	—
6. Stockholm	3,672	2,826	3,610	3,223	4,848	4,452	296	603
7. Uppsala	1,341	845	1,127	—	1,205	—	120	282
8. Gävleborg	5,771	4,739	4,023	3,925	5,423	5,274	205	608
9. Sundsvall	5,495	3,887	1,002	993	1,678	1,670	28	72
10. Ångermanland ..			861	99.9 %	1,010	1,006	32	104

¹ De i första och andra kolumnerna upptagna siffrorna avse femårsperioden 1930—1934.

² Avser tiden ¹/₁₁—³¹/₁₂.

B. Inköpspris (öre per kg.).

Förening	Medelpriset för färsk strömming (ur Sv. off. stat.)		Årmedelpriset till fiskare inom eget regleringsområde		Årmedelpriset för strömming inköpt från andra regleringsområden	
	1934	Tioårsperioden 1925—1934	1935	1936	1935	1936
1. Södra Kalmar	21	23.6	—	10	—	15
2. Västervik	8	15.7	7.1	8	—	16.5—20.2
3. Östergötland	10	20.4	11.7	13.5	15—22.8	16 —20
4. Södermanland	12	27.2	12.2	12.6	15—30	16 —24.4
5. Gotland	12	17.2	9	12.8	—	—
6. Stockholm	20	23.5	22.3	20.1	18—26.4	18 —34.6
7. Uppsala	10	13.2	13.8	10.5	19.1	18.9
8. Gävleborg	10	14.7	15.2	14.9	12—25	19.1
9. Sundsvall.....	13	13.6	12.5	11.2	20	20
10. Ångermanland			14.8	15.9	14	18

Fiskförsäljningsföreningarnas försäljningsverksamhet. Försålda mängder strömming 1936 jämte medelprisen.

(i 1,000 kg samt öre per kg)

Förening	Total försäljning	Inom eget område				Till annat område			
		Partihandlare		Detaljhandlare		Föreningar och partihandlare		Detaljhandlare	
		Mängd	Pris	Mängd	Pris	Mängd	Pris	Mängd	Pris
1. Södra Kalmar ..	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2. Västervik	1,794	703 666 a)	17 4	—	—	31	13	—	—
3. Östergötland....	2,173	1,084	—	167	—	697	—	132	—
4. Södermanland ..	1,638	892 b)	21.3	203 b)	28.3	—	—	—	—
5. Gotland	958	—	—	122	14	817	14.8	—	—
6. Stockholm.....	5,337	3,124 76 a)	31.7 8.7	287 c)	35	79 e)	17	—	—
7. Uppsala	1,535	291	21	451	24	—	—	573	18
8. Gävleborg	6,039	1,529 b) 70 a)	—	—	—	—	—	—	—
9. Sundsvall	1,750	525	16	651	18	185	14	55	17
10. Ångermanland..	1,115	226	—	661	—	15	16.3	55	18.8

(forts. å sid. 7)

Förening	Övrig försäljning						Anmärkningar
	Rökerier och salterier		Kraftfoder		Djurföda		
	Mängd	Pris	Mängd	Pris	Mängd	Pris	
1. Södra Kalmar ..	—	—	—	—	—	—	a) export
2. Västervik	161	13	229	2	—	—	b) såväl inom som utom området
3. Östergötland....	—	—	92	—	—	—	c) dessutom direkt till konsumenter 31 à 35 öre
4. Södermanland ..	—	—	84	3	36 d)	10	d) dessutom vrakning 21
5. Gotland	3	15	15	2.5	—	—	e) såväl parti- som detaljhandlare
6. Stockholm.....	448 13 f)	26.2 14.7	980	3.1	217 g)	10.3	f) till konservfabriker
7. Uppsala	—	—	219	1	—	—	g) dessutom vrakning 134
8. Gävleborg	159 f)	9.4	1,140	5.1	400 h)	9.5	h) dessutom vrakning 3
9. Sundsvall	324 i)	4 8	10	3	—	—	i) till salterier, därav till eget 276
10. Ångermanland..	150 j)	13.4 f) 10	—	—	—	—	j) till salterier, därav till eget 27.

Fiskeriutredningens undersökning av regleringssystemets verkningar.

Fiskeriutredningen har angående strömmingshandelsregleringens resultat anført, att det helt naturligt måste vara förenat med svårigheter att på ett alldeles nytt område vid införandet av reglering av handeln genast i detalj träffa fullt lämpliga bestämmelser så mycket mera som såväl fiske- som av-sättningsförhållandena vore olikartade i de områden regleringen gällde. Över femtio skrivelser, innefattande klagomål, ersättningsyrkanden och förslag, hade av sammanslutningar och enskilda ingivits till jordbruksdepartementet eller direkt till fiskeriutredningen. För att ytterligare inhämta fiskares och fiskhandlares meningar i frågan hade fiskeriutredningen hållit sammanträden med fiskare i Kalmar, Oskarshamn, Västervik, Gryt, Norrköping, Nyköping, Skutskär, Gävle, Hudiksvall och Stockholm. Vid dessa sammanträden hade även fiskhandlare närvarit och framfört sina synpunkter. Vidare hade sammanträden med fiskhandlare ägt rum i Norrköping, Hudiksvall och Stockholm. Slutligen hade hållits konferens med fiskförsäljningsföreningarnas ordförande och försäljningschefer.

Efter att hava i korthet redogjort för vad vid nämnda sammanträden förekommit ävensom för innehållet i de förutberörda skrivelserna har fiskeriutredningen anført, att de anmärkningar som framkommit mot den nuvarande

regleringen av handeln med färsk strömming hade gällt dels själva regleringssystemet, dels ock det sätt varpå fiskförsäljningsföreningarna handhaft de dem genom regleringen tillerkända rättigheterna. I fråga om själva regleringssystemet hade i huvudsak följande anmärkningar och önskemål framförts:

1) Regleringen borde, för att undanröja svårigheterna för strömmingshandeln i gränsområdena till Blekinge län, utvidgas till att gälla hela Östersjön.

2) Försäljningsföreningarnas auktoriseringsområden vore med hänsyn till storleken ej lämpligt avvägda, särskilt ansåges Västerviksföreningens auktoriseringsområde för litet. Man hade därför ifrågasatt en omreglering eller ock ett upphävande av de särskilda auktoriseringsområdena.

3) På det fria försäljningsområdet hade rått en osund konkurrens mellan försäljningsföreningarna, som för att där kunna avyttra sina fångster bjudit under varandra. Allmänt ansåges ren dumping hava förekommit. Genom denna hade försäljningsföreningarna förstört marknaden där för partihandlarna. Dessas affärer hade därför blivit begränsade huvudsakligen till handel med detaljister inom eget regleringsområde, men även där hade de mött konkurrens från försäljningsföreningarna, som sålde direkt till detaljisterna. Det hade allmänt ansetts nödvändigt, att handeln på det fria området stabiliserades.

4) Det syntes vara ett allmänt önskemål, att det inrättades ett centralt organ med uppgift att kontrollera handhavandet av regleringen av handeln samt i vissa fall avgöra tvister med mera, uppkomna i anledning av regleringen.

5) Det nuvarande regleringssystemet hade gynnat tillkomsten av tillfällighetsfiskare till nackdel för yrkesfiskarena. Tillfällighetsfiskarena hade blott att lämna fångsten till vederbörande fiskförsäljningsförening som sedan ombesörjde försäljningen. De som vore yrkesfiskare eller mera regelbundna leverantörer till försäljningsföreningarna borde vid överproduktion få företräde att leverera före tillfällighetsfiskarena.

6) Fiskares obegränsade rätt att sälja till konsument borde enligt en ganska allmän mening regleras. Som det nu vore sålde, såsom många anförda exempel utvisade, fiskare såväl inom eget som annat regleringsområde till konsumenterna för lägre pris än detaljisternas inköpspris. Särskilt priset borde regleras.

7) Ett allmänt önskemål vore, att priserna till fiskarena reglerades.

Fiskeriutredningen har härefter anført, att den funnit dessa allmänna anmärkningar mot det nuvarande regleringssystemet värda beaktande men att den ej ansett, att de vore av beskaffenhet att föranleda slopande av regleringen av handeln med strömming och detta så mycket mindre som det övervägande antalet av regleringen berörda fiskare uttalat sig för en fortsatt reglering. Fiskeriutredningen hade vid övervägande av alla de anmärkningar som skriftligen och muntligen framförts mot regleringen kommit till den bestämda och fullt enhälliga meningen, att en fortsatt reglering av handeln med strömming vore en nödvändig förutsättning för att idkare av strömmingsfiske skulle kunna erhålla skälig inkomst.

Vidkommande uppdraget att undersöka handhavandet av regleringen har fiskeriutredningen anført, att den till fullgörande härav från fiskförsäljnings-

föreningarna inför-kaffat en del uppgifter rörande deras verksamhet, såsom beträffande av fiskare, dels föreningsmedlemmar, dels icke föreningsmedlemmar, mottagna kvantiteter, från andra försäljningsföreningar gjorda inköp, försäljningar för olika ändamål ävensom de priser föreningarna betalt till fiskarena samt de, vilka de betingat sig vid försäljning. Vid bedömandet av försäljningsföreningarnas verksamhet finge emellertid ej förbises, att denna hittills omfattat en jämförelsevis kort tid. Fiskeriutredningen har här-om vidare anfört i huvudsak följande.

Den första frågan man hade att besvara gällde huru föreningarnas inköp från fiskare inom respektive områden förhölle sig till de kvantiteter, som fiskarena försålt före regleringen. I sistnämnda avseende föreläge inga andra uppgifter än den officiella statistikens fångstuppgifter. Då en del föreningars områden ej helt sammanfölle med statistikområdena, vore uppgifterna icke alltid fullt jämförbara men torde dock kunna läggas till grund för ett allmänt omdöme. Beträffande inköpen från fiskare visade sålunda Södra Kalmar läns och Västerviks fiskförsäljningsföreningar för 1936 en gemensam kvantitet, som låge över årsmedelfångsten för Kalmar län under tioårsperioden 1925—1934, Östergötlandsföreningen en kvantitet som vore nästan dubbelt så stor som den största årsfångsten under nämnda period, Södermanlandsföreningen en lika stor kvantitet som fångsten 1934, vilken utgjorde maximum för perioden, Stockholmsföreningen en kvantitet, som med över 1,000,000 kilogram överstege maximifångsten under perioden, samt Uppsalaföreningen en kvantitet, obetydligt understigande fångsten 1934 men överstigande fångsten under vart och ett av de övriga åren under perioden. Gävleborgsföreningen hade 1936 från fiskare i länet inköpt en kvantitet, som motsvarade ungefär maxiårsfångsterna under tioårsperioden. Härvid vore att märka, att stora delar av fångsterna hade sålts direkt av fiskarena till salterier och ej gått genom försäljningsföreningen. Detta gällde i ännu högre grad för Västernorrlands län. Gotlandsföreningens inköp 1936 hade legat under den vanliga fångsten enligt statistiken, men detta torde åtminstone delvis kunna förklaras av, att föreningen ej omfattade hela Gotland. Av denna jämförelse funne fiskeriutredningen framgå, att regleringen ej medfört någon minskning av totalfångsterna för de olika regleringsområdena och därmed väl ej heller någon minskning i konsumtionen av strömming såsom från vissa håll gjorts gällande. Huruvida någon minskning ägt rum för den enskilde fiskaren kunde däremot ej utläsas ur tillgängliga uppgifter. Fiskeriutredningen ville i detta sammanhang framhålla, att utöver den till fiskförsäljningsföreningarna levererade strömmingen fiskare sålt ej obetydliga kvantiteter direkt till konsumenter.

De medelpriser fiskförsäljningsföreningarna för år 1936 utbetalat till fiskare för levererad strömming hade för samtliga föreningar utom Södra Kalmar läns och Västerviks legat över medelpriserna till fiskare år 1934 enligt den officiella statistiken.

Fiskförsäljningsföreningarna hade för sin rörelse inköpt ganska stora kvantiteter från varandra. Den sammanlagda från annat håll inköpta kvantiteten hade under år 1936 uppgått till ungefär $2\frac{1}{3}$ miljoner kilogram. Det i förhållande till inköpen från fiskare största procentuella inköpet från annat håll hade verkställts av Uppsala fiskförsäljningsförening med 24 %, varefter kommo Södermanlandsföreningen med 17, Östergötlandsföreningen med 16, Stockholmsföreningen med 12 och Gävleborgsföreningen med 11 %.

Enligt uppgifter från 9 av de 10 försäljningsföreningarna hade dessas sammanlagda försäljningskvantitet under år 1936 uppgått till omkring $22\frac{1}{3}$ miljoner kilogram. Av denna kvantitet hade nära 11 miljoner kilogram sålts

till partihandlare eller andra fiskförsäljningsföreningar och nära 3 $\frac{1}{2}$ miljoner kilogram till detaljhandlare samt ungefär lika stor kvantitet till djurföda och kraftfoderfabriker, varjämte exporten torde ha uppgått till omkring 1 miljon kilogram.

Då de flesta fiskförsäljningsföreningarnas bokföring ej vore lagd så, att av densamma framginge, vilka årsmedelpriser föreningarna uppnått vid försäljning till parti- och detaljhandlare å ena sidan inom och å den andra utom det egna försäljningsområdet, hade det vad anginge flertalet föreningar ej varit möjligt att av tillgänglig prisstatistik bedöma, i vilken utsträckning dumping ägt rum å det fria försäljningsområdet. Det hade dock framgått att år 1936 för en förening utförsäljningspriset till partihandlare inom föreningens eget område utgjorde 17 öre för kilogram och till partihandlare utom området 13 öre. För en annan förening voro motsvarande siffror respektive 31.7 och 17 öre för kilogram. Då utförsäljningspriset till det fria området torde ha gällt fritt köparen med fria lådor, bleve prisskillnaden i realiteten väsentligt större.

Rörande fiskförsäljningsföreningarnas inköp av strömming från andra föreningar syntes det fiskeriutredningen allenast vara Stockholmsföreningens inköp, som påkallade undersökning. Vid föreningens auktorisering hade det nämligen förutsatts, att föreningen, innan bestämmelserna härom trädde i tillämpning, träffat överenskommelse om inköp med Uppsala läns, Södermanlands läns och Gotlands fiskförsäljningsföreningar. Då tvist i denna fråga mellan Stockholms- och Södermanlandsföreningarna hade hänskjutits till avgörande av skiljemän, ansåge sig fiskeriutredningen icke böra ingå därpå. Från Gotland hade Stockholmsföreningen år 1936 inköpt nära 380,000 kilogram. Vid bedömande av köpen mellan försäljningsföreningarna finge man taga hänsyn till dels det under år 1936 överallt synnerligen rikliga fisket, dels ock den blida hösten, som möjliggjorde att fisket i Norrland kunde pågå mycket längre än vanligt, vilket i sin tur medförde, att inköp ej behövde ske från annat håll i samma utsträckning som förut. Sistnämnda förhållande hade verkat särskilt ogynnsamt för Gotlands del.

Vissa mindre lämpliga åtgärder, som vidtagits av vissa fiskförsäljningsföreningar och uppmärksamrats av fiskeriutredningen, syntes numera åtminstone delvis vara rättade, varför utredningen icke funnit anledning att närmare ingå på desamma. I fråga om andra brister hade det synts utredningen, att de kunde förväntas bliva avhjälpta om utredningens förslag till nytt regleringssystem bleve genomfört.

Fiskeriutredningens förslag.

Regleringens omfattning.

Fiskeriutredningen har anført.

Gällande förordning om reglering av handeln med strömming innehöll icke någon definition på vad som i densamma avsåges med strömming. Enligt gängse språkbruk avsåges därmed sill, ilandförd norr om Kalmartrakten. Då regleringen emellertid utsträckts att gälla hela Kalmar län söder därom och handel med strömming och sill ägde rum mellan Småland och Blekinge hade, såsom fiskeriutredningen tidigare berört, vissa olägenheter uppstått. Från fiskarhåll inom nuvarande område för regleringen hade därför framförts önskemål, att densamma måtte utsträckas att gälla även sill, fångad i södra Östersjön. Fiskeriutredningen hade vid övervägande av den-

na fråga kommit till den uppfattningen, att en sådan utsträckning utan olägenhet skulle kunna genomföras, om vissa ändringar gjordes i det nuvarande regleringssystemet. Fiskeriutredningen ville i detta sammanhang erinra om att utredningen i ett till chefen för jordbruksdepartementet den 22 januari 1936 avgivet betänkande angående regleringen av handeln med annan färsk fisk än strömming föreslagit, bland annat, reglering av handeln med sill i Blekinge och Skåne.

Fiskeriutredningen har funnit det lämpligt, att den nu föreslagna regleringen kommer att avse handel med *färsk strömming* och *sill*, som fångats i Östersjön, vari då skulle inbegripas även Bottniska viken, och ilandförts vid kusten därav. Beträffande Östersjöns gräns mot Öresund har den i konventionen mellan Sverige och Danmark angående fiskeriförhållandena i gränsvattnen fastställda gränsen Falsterbo fyr—Stevns fyr synts utredningen böra bli va gällande.

Fiskeriutredningen har vidare anført.

Den ordning som under det nuvarande regleringssystemet gällt för *p a r t i h a n d e l n* hade lett till osund konkurrens mellan fiskförsäljningsföreningarna vid handel utanför regleringsområdena, där handeln varit fri. Vidare hade den olägenheten vidlått systemet, att regleringsområdena ej alltid utgjort det naturliga avsättningsområdet för de inom området ilandförda fångsterna. Särskilt hade en försäljningsförening haft ett i förhållande till det bedrivna fisket alltför litet regleringsområde. En utökning av regleringsområdena hade varit ifrågasatt. Den hade dock endast kunnat ske inåt landet. Skulle en del regleringsområden på så sätt utvidgas, uppstode emellertid lätt oegentliga gränser mellan områden, där handeln med strömming vore reglerad, och sådana, där den vore fri.

Fiskeriutredningen har funnit den enda utvägen att lösa denna fråga vara att utsträcka regleringen av handeln till att gälla hela landet och att i samband därmed ej knyta tillstånd till partihandel till visst område. Fiskeriutredningen har med andra ord tänkt sig auktoriserade partihandlare för sill och strömming i hela landet och utredningen har sagt sig hålla före, att avsättningen av varan därigenom skulle kunna befrämmas. Nu hade vissa försäljningsföreningar i stor utsträckning sålt direkt till detaljhandlare inne i landet. Betydande kostnader, ej minst telefonavgifter, skulle kunna sparas, om försäljningen skedde till partihandlare, som i sin tur lättare och med mindre kostnader kunde träda i förbindelse med detaljhandlare i sin trakt. Tillstånd att bedriva partihandel borde lämnas av ett centralt organ och fiskeriutredningen har funnit den av särskilt tillkallade utredningsmän föreslagna fiskeristyrelsen vara lämpad därför. Skulle sådan styrelse ej eller ej genast komma till stånd, har det synts utredningen lämpligast, att ett särskilt organ tillskapas, förslagsvis en statens fiskerinämnd med den sammansättning och organisation fiskeriutredningen i sitt förutnämnda den 22 januari 1936 avgivna betänkande föreslagit. Fiskeriutredningen har utgått ifrån att ansökning om tillstånd till partihandel skall närmare prövas och yttrande eventuellt inhämtas av fiskareorganisation, som anses bli va särskilt berörd av tillståndet. Vid tillstånd till partihandel böra vissa villkor fästas, dels

mera allmänna, såsom att befogenheten att driva ifrågavarande partihandel skall utövas på ett lojalt sätt, så att svenska fiskares berättigade intressen icke kränkas, dels sådana av speciell art, föranledda av lokala förhållanden. Försäljnings- och fiskeförhållandena kunna nämligen vara sådana, att det för en rationell avsättning blir nödvändigt, att partihandlare åläggas att i första hand göra sina inköp av fiskare eller producentförening utmed viss kuststräcka. Fiskeriutredningen har visserligen tänkt sig, att fastställande av dylikt villkor i regel ej skall vara behöfligt och att partihandlare alltså skola äga att göra sina inköp från vilka fiskare eller producentföreningar som helst, men utredningen har ansett att fiskeristyrelsen eller det organ, som skall äga lämna tillstånd till partihandel, dock bör ha befogenhet att i fall av behov meddela sådana villkor. Även i fråga om prissättningen har utredningen funnit behov att giva partihandlare vissa föreskrifter om minimipriser. Om en partihandlare icke följer föreskrivna villkor eller i övrigt ej utövar sin befogenhet på ett lojalt sätt, skall fiskeristyrelsen äga att fråntaga honom tillståndet eller indraga det för viss tid. Varning bör emellertid föregå en sådan åtgärd.

I fråga om detaljhandeln har fiskeriutredningen ansett, att gällande regel att inom område, där partihandel är beroende av tillstånd, ej må idkas detaljhandel med färsk strömming, inköpt från annan än den som erhållit sådant tillstånd, bör bibehållas. Med hänsyn till den utvidgning regleringen enligt fiskeriutredningens mening bör få har utredningen funnit det nödvändigt att bereda möjlighet till undantag från nämnda regel. Medgivande härom bör lämnas av fiskeristyrelsen och kunna givas dels enskild detaljhandlare, dels som ett generellt medgivande för detaljhandlare att göra inköp från fiskare inom visst område eller från viss producentförening. Vid sådant tillstånd böra vissa villkor kunna fästas.

Fiskeriutredningen har i denna del vidare anfört.

Enligt nuvarande regleringssystem utgjorde bestämmelsen angående detaljhandel ej hinder för försäljning av färsk strömming omedelbart från fiskare till konsument. Såsom förut nämnts, hade denna fiskarens rätt att sälja direkt till konsument medfört en hel del olägenheter och föranlett mycket bestämda krav från fiskförsäljningsföreningarnas sida på en reglering av denna försäljningsrätt. Fiskeriutredningen funne det också påkallat, att rätten reglerades. Det kunde till exempel ej vara i överensstämmelse varken med rationell handel eller med god organisationsanda, att en fiskare, som vore medlem av en försäljningsförening, sedan han avyttrat till föreningen vad denna med hänsyn till dagens marknadsläge ansett sig kunna mottaga, till konsumenter utbjöde vara till lägre pris än hans egen förenings utförsäljningspris. Å andra sidan talade tungt vägande skäl för att fiskares försäljningsrätt bibehölles, särskilt om fiskaren bodde å plats, som låge mera avlägset från försäljningsföreningens mottagnings- eller leveransorter, samt därstädes funnes en viss marknad.

Fiskeriutredningen har därför föreslagit, att fiskares försäljningsrätt direkt till konsument begränsas till det fall, att han själv eller genom familjemedlem säljer egen eller eget båtlags fångst. Därjämte böra särskilda vill-

kor för försäljningen kunna föreskrivas, såsom angående visst minimiförsäljningspris och det område, inom vilket försäljningen må äga rum. Då dessa villkor i allmänhet måste bli beroende av lokala förhållanden, böra de lämpligen meddelas av fiskeristyrelsen. Där det finnes producentförening, varom närmare i det följande sägs, bör denna emellertid få rätt att inom sitt område meddela sådana bestämmelser. Som allmän regel bör dock gälla, att fiskares försäljningsrätt ej onödigtvis inskränkes.

Fiskarens ställning i det föreslagna regleringssystemet.

Fiskeriutredningen har i denna del inledningsvis såsom ett viktigt led i organisationen av handeln framhållit att utbuden från fiskare inom ett naturligt avgränsat fångst- och leveransområde så vitt möjligt samlades på en hand. De enligt det nuvarande regleringssystemet bildade försäljningsföreningarna hade, om de haft nödig omfattning, erhållit ensamrätt till partihandel inom visst område. De hade således inom sina respektive områden haft all försäljning i sin hand med undantag av den försäljning som fiskarena bedrivit direkt till konsumenterna. Försäljningsföreningarna hade visserligen varit pliktiga att lämna partihandlare, som så önskade, tillstånd till partihandel inom föreningens regleringsområde, men då så skett under förutsättning att inköpen skedde från föreningen, hade denna behärskat handeln inom området. Såsom förut anförts skulle enligt fiskeriutredningens förslag regleringen av handeln icke vara inskränkt blott till vissa områden. Under sådana förhållanden syntes man böra underlätta ett sammanförande av utbuden.

Fiskeriutredningen har därför föreslagit, att, om fiskare utmed en viss kuststräcka bildat en ekonomisk förening för gemensamt avyttrande av fångsterna (*producentförening*), skall sådan producentförening kunna erhålla ensamrätt att utmed ifrågavarande kuststräcka till försäljning mottaga de fångster, som där ilandföras. Dock skall fiskare på sätt förut nämnts få sälja sin fångst direkt till konsument. Sådan ensamrätt skall meddelas av fiskeristyrelsen. En förutsättning därför skall vara, att föreningen omfattar tillräckligt antal fiskare, för vilka fiske utgör huvudsaklig eller väsentlig inkomstkälla. En förening bestående huvudsakligen av mera tillfälliga utövare av fiske skall ej kunna erhålla dylik förmånsrätt. Dessa producentföreningar skola således vara mottagare av fångsterna. De skola i regel sälja dem till partihandlare. Dock skall fiskeristyrelsen kunna lämna generellt medgivande, att detaljhandlare må göra inköp från viss producentförening. Härigenom blir en producentförening likställd med en auktoriserad partihandlare. Producentförening skall vara skyldig att för försäljning enligt samma grunder, som tillämpas beträffande föreningsmedlems fångst, mottaga fångst, som inom föreningens område ilandföres av icke-föreningsmedlem, dock endast därest fiske för denne utgör huvudsaklig eller väsentlig inkomstkälla. Annan icke-föreningsmedlem skall, om producentföreningen ej vill mottaga hans fångst, ej äga rätt att sälja den annat än direkt till konsument. Fiskare, boende utmed kuststräcka, där ingen producentför-

ening bildats, skall hava att sälja sin fångst antingen till konsument på sätt förut sagts, eller ock till auktoriserad partihandlare. I särskilt fall skall fiskeristyrelsen dock kunna medgiva fiskare att under vissa villkor sälja direkt till konsument. Lokala förhållanden kunna, såsom fiskeriutredningen förut påpekat, göra det önskvärt, att vissa partihandlare göra sina inköp i första hand från viss producentförening, som då i sin tur i första hand bör utbjuda sina fångster till dessa partihandlare.

Fiskeriutredningen har vidare anfört att för producentförenings verksamhet vissa allmänna villkor skola föreskrivas. Sålunda skall, för att illojal konkurrens må förhindras, förening vid försäljning till detaljhandlare vara skyldig att betinga sig ett pris, som med visst belopp överstiger det pris föreningen betingar sig av partihandlare. Om överenskommelse härom ej kan träffas mellan föreningen och partihandlarna, har fiskeristyrelsen att bestämma priset. För åstadkommande av klarhet vid prissättningen skall gälla, att priset skall beräknas fritt föreningens avsättningsort. I övrigt skall föreningen ha att på ett lojalt sätt utöva sin befogenhet, så att annans berättigade intressen icke kränkas. Föreningarna skola äga att, då så påkallas, föreskriva fångstbegränsning. I samband därmed skall föreningen ha rätt att, om den så finner lämpligt, till leverans för konsumtionsändamål giva företräde åt fiskare, som huvudsakligen livnära sig av ifrågavarande fiske eller mera regelbundet pläga leverera till föreningen.

Fiskeriutredningen, som uppgjort förslag till förordning om viss reglering av handeln med färsk strömming och sill, fångad i Östersjön och ilandförd vid kusten därav, ävensom förslag till allmänna villkor för producentförenings verksamhet i enlighet med det nu anförda, har om förslaget till förordning anfört, att detsamma utgör ett mellanting mellan den nuvarande regleringen och det förutnämnda, av utredningen framlagda betänkandet angående reglering av handeln med, bland annat, färsk sill i Blekinge och Skåne. Genom det förevarande förslaget kan handeln få större frihet och möjlighet att utveckla sig men den blir samtidigt underkastad sådan kontroll, att, om den bedrives på ett illojalt eller mindre lämpligt sätt, rättelse snabbt kan åvägabringas. Förslaget synes fiskeriutredningen innehålla sådana bestämmelser, att önskvärd smidighet uppnås i detta avseende.

Allmänna bestämmelser för regleringens handhavande.

Fiskeriutredningen har funnit det synnerligen angeläget att förknippa den föreslagna regleringen av handeln med en prisreglering. Enligt fiskeriutredningens förslag till sådan prisreglering, för vilket närmare redogörelse lämnas i det följande, skall ett minimipris fastställas för den strömming och sill, som försäljes till färskkonsumtion inom riket. För sådan strömming och sill, som exporteras eller försäljes till saltning, kryddning och rökning, till beredning av kraftfoder och gödningsämnen eller för direkt bruk som djurföda, måste man däremot räkna med ett lägre pris. Från fiskhandlare och

fiskförsäljningsföreningar hava framförts önskemål om bestämmelser till skydd mot att denna allmänna regel om prissättning kringgås, och fiskerikutredningen har föreslagit, att strömming, som försålts för annat ändamål än färskkonsumtion, icke skall få inom riket återförsäljas i färskt tillstånd. Fiskerikutredningen har vidare, för att befordra en rationell prissättning och i överensstämmelse med vad av såväl fiskhandlare som fiskare påyrkats, föreslagit, att priset å strömming alltid skall angivas per viktenhet. Av samma anledning har fiskerikutredningen ansett, att det bör vara förbjudet att i handeln använda benämningen strömming för annan sill än den som fångats i Östersjön. Utredningen har därom anfört, att under senare år ofta västkustsmåsill förts i marknaden under benämningen västkustströmming, vänernströmming eller dylikt. Härav kunde lätt vållas missuppfattning av beskaffenhet att försvåra genomförandet av den föreslagna regleringen för hela landet.

I fiskerikutredningens förslag till regleringsförordning har vidare angivits vad som skall förstås med partihandel och detaljhandel. Den föreslagna definitionen på partihandel avviker från den för den nuvarande strömmingshandelsregleringen gällande därutinnan, att därtill i enlighet med gängse språkbruk ej hänförts producents (fiskares eller producentförenings) försäljning av egen fångst till återförsäljare.

Fiskerikutredningen har föreslagit, att kontrollen över regleringen skall utövas av fiskeristyrelsen, som vid utövningen av denna befogenhet skall äga att inhämta upplysningar angående bedriven handel ävensom lämna anvisningar om handelns handhavande. Över fiskeristyrelsens beslut i frågor, som enligt den föreslagna förordningen tillhöra dess avgörande, skola besvär kunna anföras hos Kungl. Maj:t. Besvär över producentförenings beslut i fråga om villkoren för fiskares rätt att sälja till konsument skola kunna anföras hos fiskeristyrelsen.

Då fiskerikutredningen funnit det möjligt, att fiske- och handelsförhållandena inom del av riket kunna vara sådana, att det ej är lämpligt att genast införa regleringen därstädes — utredningen har härutinnan närmast åsyftat Norrbottens och Västerbottens län — har utredningen föreslagit, att Kungl. Maj:t skall kunna förklara, att regleringen tillsvidare ej skall tillämpas inom viss del av riket.

Fiskerikutredningen har vidare anfört.

Utredningen hade haft under övervägande, huruvida det vore lämpligt, att den föreslagna nya regleringen trädde i kraft omedelbart efter det att nuvarande reglering upphörde att gälla. Utredningen hade utgått från att de auktoriserade fiskförsäljningsföreningarna komme att bilda sådana producentföreningar, som avsåges i utredningens förslag. För en del fiskförsäljningsföreningar skulle emellertid omläggningen komma att ske mitt under fiskesäsongen och en del olägenheter därav måhända uppstå vid bokföringen med mera. Då därjämte det centrala organ som enligt utredningens förslag skulle utöva kontroll över regleringen och handlägga ett flertal därmed förbundna ärenden ej torde kunna träda i funktion före den 1 juli 1937, komme i administrativt hänseende att uppstå svårigheter, om utredningens förslag skulle tillämpas redan från sagda dag.

Fiskeriutredningen har i anslutning till vad sålunda anförts föreslagit, att den nya regleringen skall träda i kraft den 1 oktober 1937, att gällande förordning om reglering av handeln med färsk strömming erhåller förlängd giltighet till och med den 30 september, samt att i samband därmed de auktoriserade fiskförsäljningsföreningarna få sin auktorisering förlängd för motsvarande tid. Det nya regleringssystemet har föreslagits skola gälla till utgången av år 1942.

Fiskeriutredningen har slutligen i denna del anfört, att då i viss utsträckning förekommit ilandföring av sill från danska fiskebåtar till de områden, som skulle omfattas av den föreslagna regleringen, berörde densamma även danska fiskeriintressen, ehuru, såvitt utredningen kunnat finna, de tilltänkta regleringsåtgärderna icke vore av natur att skada de ifrågavarande danska intressena.

Fiskeriutredningens förslag om prisreglering.

Fiskeriutredningen har anfört, att prisregleringens syfte vore att bereda fiskarena jämnare priser men att den dock omöjligen kunde få sådan omfattning, att vissa priser tillförsäkrades de fiskande för hur stora fångster som helst. Fisket kunde nämligen vid vissa tillfällen bliva så rikligt, att prisgaranti för allt som fångades vore orimlig och en begränsning av fångsten bleve under sådana förhållanden ofrånkomlig. Utredningen har vidare framhållit, att prisregleringen utmed kuststräcka, där producentförening erhållit ensamrätt att till försäljning mottaga strömming och sill, måste anordnas något olika mot vad som bleve fallet utmed kuststräcka, där sådan producentförening ej funnes.

Fiskeriutredningen har utarbetat förslag till förordning om reglering av priset till fiskare å färsk strömming och sill, fångad i Östersjön och ilandförd vid kusten därav. Detta förslag innebär följande.

Där producentförening finnes, skall prisregleringen bli obligatorisk. Producentföreningen skall vara skyldig att betala fiskare ett visst *minimipris* för av honom till föreningen levererad strömming och sill, som försäljes för färskkonsumtion. Minimipriset skall bestämmas av fiskeristyrelsen för viss tid och anpassas efter tillgången och områdenas belägenhet i förhållande till de viktigare avsättningsorterna och därav föranledda olikheter i fraktkostnader dit, så att illojal konkurrens ej uppstår mellan producentföreningarna. För en producentförening för Stockholms län, där avsättningsmöjligheterna äro störst, synes man alltså få räkna med det högsta minimipriset, medan man för till exempel en producentförening på Gotland på grund av fraktkostnaden till fastlandet måste räkna med ett lägre minimipris, om föreningen skall kunna komma in på fastlandsmarknaden. Minimipriset skall utbetalas oavkortat till fiskarena på föreningens förut bestämda leveransorter och komma alla leverantörer för färskkonsumtion till godo, både föreningsmedlemmar och icke-föreningsmedlemmar. Ehuru enligt fiskeriutredningens mening avsättningen för färskkonsumtion är den viktigaste, skola en-

ligt förslaget prisstödjande åtgärder vidtagas även beträffande sådan strömming och sill, som föreningen ej kan sälja till färskkonsumtion utan säljer för annat ändamål. För sådan vara skall i vissa fall utgå *prisutjämningsbidrag*, som skall utgöra ett tillägg till det nettomedelpris per kilogram fiskaren för året för sådan vara erhållit av föreningen och vara av sådan storlek, att nettomedelpriset kommer att uppgå till 10 öre per kilogram för vara, som exporterats, till 10 öre för vara, som försålts till kryddning och saltning, och till 5 öre för vara, som försålts för beredning till kraftfoder eller gödningsämne. Bidrag skall utgå endast till föreningens medlemmar och endast för vara, som försålts. För att stimulera producentföreningarna till att vid försäljningen uppnå högsta möjliga pris, blir en maximering av prisutjämningsbidraget nödvändig. Prisutjämningsbidrag skall därför utgå med för vara, som exporterats, högst 5 öre och för annan vara högst 2 öre. Prisutjämningsbidragen skola liksom minimiprisen utbetalas oavkortade till fiskarena. Då under den femårsperiod prisregleringen enligt förslaget förutsatts skola gälla sådana allmänna förändringar i marknadsförhållandena kunna inträffa, att de föreslagna grunderna för utbetalande av prisutjämningsbidrag ej bli ändamålsenliga, skall Kungl. Maj:t äga att meddela andra föreskrifter därom. Då prisutjämningsbidragens storlek bliver beroende av de nettomedelpris producentföreningarna utbetala till sina medlemmar, och dessa priser i sin tur påverkas av föreningens omkostnader, skola omkostnaderna vid beräkning av nettomedelpriserna ej få upptagas till högre belopp än fiskeristyrelsen finner skäligt.

Utmed kuststräcka, där producentförening ej finnes, skall anordnande av prisreglering bero på beslut av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall. Deltagandet i prisregleringen skall vara frivilligt. Såsom förutsättning för anordnande av prisreglering har angivits, att tillräckligt antal fiskare anmäla sig till deltagande. Det skall ankomma på fiskeristyrelsen att avgöra, huruvida sådan förutsättning föreligger. Fiskeristyrelsen skall för den ifrågavarande kuststräckan bestämma det minimipris, under vilket färsk strömming och sill, som därstädes ilandföres av i prisregleringen deltagande fiskare, ej må av dessa försäljas för färskkonsumtion. För den vara, som ej kunnat uppnå minimipriset, skall fiskaren erhålla 60 procent av minimipriset eller den procent därav Kungl. Maj:t må bestämma. Försäljningen av strömming och sill för annat ändamål än färskkonsumtion skall av fiskeristyrelsen kunna uppdragas åt organisation eller särskilda ombud, åt vilka även gives befohgenhet att meddela bestämmelser angående fångstbegränsning för i prisregleringen deltagande fiskare. De med prisregleringen förenade administrationskostnaderna för de nämnda organisationerna och ombuden skola bestridas av statsmedel. Fiskerikutredningen har anfört, att denna prisreglering således skulle anordnas efter samma grunder, som den prisreglering beträffande sill som på fiskerikutredningens förslag under år 1936 var anordnad utmed sydkusten av Malmöhus län.

Som bidrag till anordnande av prisregleringen skall av deltagarna i den samma erläggas viss prisregleringsavgift. Producentförening skall erlägga en

avgift motsvarande 2,5 procent av det nettopris föreningen erlagt till fiskare för levererad strömming och sill, som försålts till färskkonsumtion. Prisregleringsavgiften skall, såsom förut sagts, ej få avdragas å priset till fiskarna. Där producentförening ej finnes, har prisregleringsavgiften föreslagits skola utgå efter 2 procent av det belopp fiskaren under tiden för prisregleringen erhållit för vara försäld till färskkonsumtion. Då fiskaren själv får vidkännas denna utgift har av billighetsskäl avgiften satts något lägre än för producentförening.

Därest influtna prisregleringsavgifter ej förslå till utbetalande av prisutjämningsbidrag eller reducerat minimipris, skall det ankomma på Kungl. Maj:t att anvisa erforderliga medel. Fiskeriutredningen har därom anført, att prisregleringen syntes kunna finansieras genom en accis å vissa fiskvaror och att utredningen komme att framlägga förslag angående införande av sådan accis.

Prisregleringen har slutligen föreslagits skola gälla under samma tid som den föreslagna strömmingshandelsregleringen, det vill säga intill utgången av år 1942.

Yttranden.

De myndigheter och korporationer, som yttrat sig över fiskeriutredningens förslag, hava i allmänhet funnit behov föreligga av fortsatt reglering av handeln med färsk strömming. Däremot har fiskeriutredningens förslag till regleringens ordnande mötts med stor tveksamhet, och detsamma gäller förslaget om prisreglering.

Båda förslagen hava biträtts eller i allt fall icke avstyrkts av *lantbruksstyrelsen, länsstyrelserna i Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län, hushållningssällskapets förvaltningsutskott i Blekinge län, styrelserna för Blekinge läns och Malmöhus läns havsfiskeföreningar, ävensom handelskammaren för Örebro och Västmanlands län, handelskammaren i Gävle samt Väster- norrlands och Jämtlands läns handelskammare.*

Förslaget om reglering av strömmingshandeln biträdades av *kommerskollegium*. Denna myndighet avstyrker däremot förslaget om prisreglering.

Fortsatt reglering av strömmingshandeln avstyrkes av *Stockholms, Östergötlands och Södermanlands, Gotlands, Smålands och Blekinge samt Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare* ävensom *Sveriges köpmannaförbund, Svenska fiskhandelsförbundet och Gotlands fiskhandlareförening.*

Samtliga dessa korporationer med undantag av nämnda båda förbund avstyrka även förslaget om prisreglering.

I avstyrkande riktning går även yttrandet av *Skånes handelskammare*, som i varje fall bestämt motsätter sig, att regleringen utsträcker att omfatta även det skånska fisket av östersjösill.

Såsom inledningsvis framhållits hava yttranden inkommit från bland andra flertalet *fiskförsäljningsföreningar* ävensom en del andra *fiskareorga-*

nisationer. I de flesta av dessa yttranden avstyrkes bestämt förslaget om borttagande av nu gällande bestämmelse om särskilda auktoriseringsområden.

Ur de i huvudsak tillstyrkande yttrandena må här återgivas följande uttalanden rörande förslaget om reglering av handeln med strömming och sill.

Kommerskollegium har anfört, att det vill synas som om den nuvarande regleringen i vissa avseenden varit behäftad med icke oväsentliga brister, och yrkandena på att regleringen skulle helt upphöra saknade enligt kollegii mening förvisso icke fog. Regleringen hade emellertid tillkommit för understödjande av fiskarens organisationssträvanden i syfte att förbättra avsättningsförhållandena för strömming. Under den tid som förflutit, sedan regleringen trädde i kraft, torde fiskarens organisationer ha vunnit både i omfattning och styrka. Av den föreliggande utredningen syntes emellertid framgå, att organisationssträvandena allttjämt voro i behov av stöd från statens sida. Med hänsyn härtill ville kollegium icke motsätta sig fortsatt reglering i viss omfattning av strömmingshandeln. Då fiskeriutredningens förslag syntes ägnat att undanröja en del av de missförhållanden som det nuvarande systemet fört med sig, syntes det kunna läggas till grund för den fortsatta reglering av strömmingshandeln, som kunde vara påkallad. Kollegium kunde dock icke biträda förslaget i oförändrat skick.

Lantbruksstyrelsen har av förslaget fått det intrycket, att dess utförande i praktiken icke gärna kunde undgå att ställa vederbörande inför betydande vanskligheter. Det vore ej lätt att på förhand i enskildheter överblicka dess verkningar och det nya regleringssystemets företrädan framför det nuvarande. Det ville synas som om borttagandet av de nuvarande föreningsområdena vore ägnat att undanröja vissa anledningar till klagomål över det nuvarande systemet. Å andra sidan vore det föreslagna systemet i andra avseenden mera komplicerat och kanske också i vissa fall mera svårhanterligt. Hela spörsmålet om strömmingshandelns reglering finge emellertid ännu anses stå på försöksstadiet och styrelsen betraktade förslaget såsom en ny väg att treva sig fram till en bättre sakernas ordning på strömmingshandelns område. Styrelsen ville därför, även om styrelsen för egen del icke ansåge det uteslutet, att det nuvarande regleringssystemet genom vissa omläggningar och påbyggnader skulle kunna bringas att fungera på mera tillfredsställande sätt, i princip giva sin anslutning till förslaget.

Länsstyrelsen i Blekinge län har såsom uttrycklig förutsättning för sitt tillstyrkande av förslaget angivit, att gränserna för de nuvarande auktoriserade försäljningsområdena bleve slojade och att hela landet, med undantag möjligen för de två nordligaste länen, alltså komme att bilda ett gemensamt försäljningsområde. Länsstyrelsen har därvid åberopat styrelsen för *Blekinge läns havsfiskeförening*, som anfört i huvudsak följande.

Sedan äldre tider hade blekingesillen haft, bland andra, Kalmar län till avsättningsort. En härom året gjord undersökning utvisade att mellan 400 och 500 tusen kilogram blekingesill per år avsattes till områden, där strömmingsreglering numera genomförts. Skulle detta förhindras, komme fiskerinäringen i Blekinge, där på grund av den ringa folkmängden kunde konsumeras allenast en mindre del av den fisk som tack vare det högt utvecklade havsfisket ilandfördes, att gå en bekymmersam framtid till mötes. Lika svårt som det vore att exempelvis i södra Kalmar län avgöra om en fisk skulle kallas sill eller strömming, lika svårt bleve det att i längden upprätthålla ett regleringssystem med så snäva gränser ifråga om försäljningsområdena som

det nuvarande. Att vid utgången av gällande regleringsperiod återgå till fri handel och fri prishandling kunde nog ur renodlad affärssynpunkt vara önskvärt, men därmed hjälptes ingalunda fiskarena, vilka för närvarande kanske vore den befolkningsgrupp som hade det allra sämst ställt ifråga om otrygghet och låg levnadsstandard. Med statens hjälp hade längs hela ostkusten fiskarena byggt upp sina organisationer med syftemål att erhålla förbättring i sitt förut svåra läge. Inom andra delar av näringslivet, till exempel på jordbrukets område, vidtog statsmakterna ständigt åtgärder till förbättring av priserna. Under sådana förhållanden kunde det ej vara annat än rimligt och rättvist att åtgärder bleve vidtagna till förbättring av fiskarens inkomster och till förhindrande av att priset å fiskvaran bestämdes enbart av en fri och hejdlös in- och utländsk konkurrens. Att sätta en gräns nedåt för denna pressande konkurrens syntes i nuvarande situation vara den åtgärd som borde vidtagas till förhindrande av fiskarens proletarisering. Vid utformandet av ifrågavarande förslag syntes fiskerietredningen hava beaktat denna de svenska fiskarens svåra ställning. Genom utvidgningen av regleringen till hela kusten längs Östersjön och av det reglerade försäljningsområdet till att omfatta hela landet återställdes i görligaste mån den fria handeln och bereddes möjlighet för fiskarena att söka sig ut till de naturliga avsättningsområdena. Förslagets genomförande syntes komma att verka befrämjande i fråga om strävandena att åstadkomma bättre kvalitet, begränsningen av tillförseln komme ej att så hårt drabba den yrkesidkande fiskaren och tillkomsten av nya fiskare kunde ske successivt i den mån avsättning av varan kunde beredas. Så långt styrelsen kunnat inhämta uppgifter syntes varken fiskare eller fiskhandlare i Blekinge ha några övervägande skäl att anföra mot förslaget till reglering av handeln med strömming och sill och styrelsen hade därför beslutat att i huvudsak tillstyrka förslagets antagande. Som ett huvudvillkor för sitt tillstyrkande av att blekingesillen bleve inrymd i regleringen ville styrelsen dock framhålla, att gränserna för de nuvarande auktoriserade försäljningsområdena slopades och att hela landet alltså finge bilda ett gemensamt försäljningsområde. Enär västkustsillen icke medtagits i regleringen borde vidare åtgärder vidtagas för att förhindra, att den utbjödes eller försåldes till så låga priser, att den försvårade eller omöjliggjorde avsättningen av sill från den reglerade kuststräckan.

Sistnämnda länsstyrelse har i övrigt åberopat yttrande av *hushållningssällskapet i Blekinge län förvaltningsutskott*, som i anledning av förslagets bestämelse, att fisken, för att förordningen om reglering av handeln skall vara tillämplig, skall hava ilandförts vid östersjökusten, påpekat, hurusom fångster utanför Blekingekusten obehindrat kunde ilandföras å ort utanför den föreslagna gränsen vid Öresund och sålunda undandragas regleringsbestämmelserna. Förvaltningsutskottet ville ock erinra om att utmed västkusten fångst av fisk varom nu vore fråga förekomme i mycket stor utsträckning. Dess undantagande från regleringsbestämmelserna syntes utskottet kunna menligt inverka på det resultat, som förslaget åsyftade att vinna.

Handelskammaren för Örebro och Västmanlands län har anført, att såvitt handelskammaren kunnat utröna genom undersökningar inom sitt verksamhetsområde, vilka emellertid kunnat företagas allenast i mycket begränsad omfattning, syntes den hittillsvarande regleringen hava medfört idel goda verkningar i form av jämnare tillgång och pris på färskströmmingen samt framför allt jämnare kvalitet. Några marknadsstörningar i form av dum-

pingaktioner eller dylikt hade icke förmärkts. Ur synpunkten av de näringsintressen handelskammaren hade att bevaka syntes därför icke någon ändring i regleringen påkallad. Huruvida producentintressena oundgängligen påkallade en sådan undandrog sig handelskammarens bedömande. Handelskammaren finge dock uttala, att den föreslagna regleringen med dess synnerligen svårkontrollerbara uppdelning av konsumtionsbehoven, dess med nödvändighet invecklade prisutjämningsystem och dess motbjudande kriminalisering av viss i och för sig legitim handel icke borde tillgripas utan särskilt tvingande omständigheter.

Handelskammaren i Gävle har såsom ett värdefullt moment i förslaget be-tecknat omorganisationen av partihandeln, varigenom denna komme att överflyttas å den privata handels organ från att förut i princip hava med ensamrätt varit förbehållen fiskförsäljningsföreningarna. En betydande ökning av distributionens effektivitet syntes också kunna förväntas därav, att partihand-lare icke längre skulle vara hänvisade till bestämda avsättningsområden.

Ur yttrandena i övrigt, såvitt dessa beröra strömmingshandels reglering, må anmärkas följande.

Stockholms handelskammare har anført, att försöket med en reglering av strömmingshandeln icke slagit väl ut. De talrika och välgrundade klagomål, som av fiskeriutredningen refererats, utgjorde ett vältaligt vittnesbörd härom. Handelskammaren ville likväl ej bestrida, att icke fiskeriutredningen gjort vissa försök att komma till rätta med en del av de svåraste missförhållan-dena, som vore förknippade med den nuvarande regleringen. Handelskam-maren ville sålunda med tillfredsställelse hälsa förslaget att slopa uppdelnin-gen av kusten i olika regleringsområden och att i samband därmed icke längre knyta tillstånd till partihandel till visst område. Likaledes såge handelskam-maren en förbättring i den omständigheten, att fiskarens föreningar icke längre vore avsedda att verka såsom partihandlare i konkurrens med fisk-grossisterna utan allenast såsom producentorganisationer.

Enligt vad som från fiskhandlarehåll inför handelskammaren uppgivits, skulle vad Stockholmsdistriktet beträffade, fiskeriutredningens uttalande, att regleringen ej medfört någon minskning av totalfångsterna för de olika regle-ringsområdena och därmed väl ej heller någon minskning av konsumtionen av strömming, icke vara med verkligheten överensstämmande. Av den sam-manlagda tillförselkvantiteten färsk strömming under år 1934 skulle sålunda helt säkert över 5 miljoner kilogram hava försålts till konsumtion. Jämför-des denna siffra med de av fiskeriutredningen lämnade uppgifterna om för-säljningen till konsumtion under åren 1935 och 1936, kunde man konstatera en nedgång i konsumtionen, som överstege tjugu procent. Handelskam-maren hölle för troligt, att denna utvecklingsgång vore den mot verkligheten sva-rande. För närvarande — då all strömming mottoges av fiskförsäljningsför-eningarna oberoende av storlek och kvalitet samt betalades efter samma pris i den mån den avsattes till konsumtion — funnes inga moment som eggade producenterna att försöka leverera bästa möjliga vara. I den mån kvalite-ten sjönke, minskades konsumenternas intresse för varan. Den stela pris-sättningen verkade icke blott avhållande på mellanhändernas intresse för va-ran utan förhindrade även en smidig anpassning av dagspriset efter mark-nadsläget för andra fisksorter. Över huvud torde genom regleringen ha ur produktion och distribution borteliminerats de faktorer som kunna stimulera till ökad produktion.

Beträffande de medelpriser fiskförsäljningsföreningarna för år 1936 ut-betalat till fiskare för levererad strömming hade fiskeriutredningen funnit

dessas för samtliga föreningar utom två ligga högre än medelpriserna till fiskare år 1934 enligt den officiella statistiken. Det vore emellertid att märka, att 1934 syntes hava varit ett av de år under tioårsperioden 1925—1934, då de sämsta priserna utvunnits. Fördenskull syntes det handelskammaren knappast vara riktigt och förenligt med anspråk på objektivitet att välja 1934 som jämförelseår. Togs i stället medelpriset för nyssnämnda tioårsperiod till utgångspunkt, skulle man för Stockholms läns vidkommande finna, att sagda medelpris — som utgjorde 23.5 öre per kilogram — låge över motsvarande siffror för åren 1935 och 1936, respektive 22.3 och 20.1 öre per kilogram. Till enahanda resultat komme man, om motsvarande jämförelse gjordes för vissa andra regleringsområden. Förhållandet torde i själva verket vara det, att fiskarena inom vissa områden fått bättre betalt än tidigare men inom andra områden sämre. För samtliga regleringsområden såsom helhet betraktade torde de av fiskarena erhållna priserna alltså ligga på ungefär samma nivå som före regleringens tillkomst. Att trots detta minuthandelspriset, åtminstone för Stockholms vidkommande, stigit funne sin förklaring av den omständigheten, att på grund av de praktiska olägenheterna av det nuvarande systemet stora kvantiteter måst av fiskförsäljningsföreningen förvandlats till kraftfoder eller helt och hållet vrakas samt att därigenom uppkomna förluster kompenserats genom högre pris för den strömming som levererats till detaljhandlarna. Fiskarena torde visserligen ha erhållit jämnare och för konsumtionsströmming bättre dagspris än förut, men medelpriset hade dragits ned genom de dåliga priserna för de stora partier som fiskförsäljningsföreningen icke förmått avsätta till konsumtion. Då antalet fiskare i Stockholms län, som levererade strömming till avsalu, enligt av fiskeriutredningen lämnad uppgift ökats från 600 till 1,100, visade detta, att regleringen befrämjat uppkomsten av nya strömmingsfiskare till men för dem, som redan tidigare ägnat sig åt detta yrke. Enligt uppgift utgjordes de nytillkomna fiskarena huvudsakligen av notfiskare, som fäste föga avseende vid strömmingens kvalitet och storlek. Detta hade bidragit till att sänka den genomsnittliga beskaffenheten hos den saluförda varan.

Handelskammaren ville erinra om att den på sin tid om ock med vissa reservationer tillstyrkte en reglering av strömmingshandeln såsom ett försök att skapa en rationell avsättningsorganisation. Detta försök måste såsom av det anförda framginge anses ha i stort sett misslyckats och fiskeriutredningens nu framlagda förslag torde, trots vissa förtjänster, icke kunna åstadkomma någon mera väsentlig förbättring. Handelskammaren ville även i detta fall framhålla, att en näring i längden icke vore betjänt av statsingripanden i regleringssyfte. Endast på frihetens grundval kunde näringen utvecklas och blomstra. Av vikt vore alltså att distributionen lämnades fri till gagn för konsumtionen och därmed jämväl för produktionen. Detta borde dock icke hindra att man tillgodogjorde sig de fördelar, som fiskarena beretts genom de för regleringens genomförande tillskapade organisationerna. Dessa borde bibehållas såsom frivilliga producentföreningar och i den mån de fortfarande vore i behov av ekonomiskt bistånd för vidare utbyggnad och förbättring syntes intet vara att erinra mot att staten genom oförändrat anslag jämväl under nästa budgetår stödde de ifrågavarande organisationssträvandena.

Gotlands handelskammare har anförts, att åtskilliga fiskare framhållit, att en fortsatt reglering av handeln ingalunda vore en förutsättning för att idkarna av strömmingsfiske skulle kunna erhålla en skälig inkomst, i varje fall ej såvitt anginge yrkesfiskarena, och de hade påstått, att denna åsikt vore synnerligen allmänt omfattad. Däremot ville det synas som om binä-

ringsfiskarena dragit nytta av regleringen därigenom att de kunnat få avsättning till fiskförsäljningsföreningen av sina fångster, något som förut varit svårare genom att yrkesfiskarena i främsta rummet fått sälja sin fångst till fiskhandlarna. Det syntes ock som om särskilt avlägset boende yrkesfiskare dragit nytta av fiskförsäljningsföreningens verksamhet genom att de lättare fått avsättning för sin fångst. Från yrkesfiskarehåll hade emellertid framhållits, att i den mån regleringen komme att fortsätta, de blevo nödsakade att skaffa sig annat arbete vid sidan av fisket, på vilket de då ej kunde existera, eller också att helt upphöra därmed.

Skånes handelskammare har ur synpunkten av de lokala förhållandena bestämt motsatt sig, att regleringen utsträcktes att omfatta även det skånska fisket av östersjösill, och därom anfört följande.

Handelskammaren funne icke en dylik utsträckning av regleringen av behovet påkallad. Den skånska östersjösillen hade nämligen under flera år betingat jämförelsevis goda priser. Sålunda hade den till fiskarena utbetalade ersättningen genomsnittligt sällan understigit 20 öre per kilogram, vilket pris varit högre än det genomsnittliga medelpriset för landet i övrigt. Fångsterna torde ock merendels vunnit full avsättning. Härtill komme att det skånska sillfisket intoge en särställning så tillvida att det i motsats till strömmingsfisket endast bedreves under en relativt kort period av året, nämligen under senvåren och sommaren. Att beakta vore slutligen, att den sill som fångades hade den beskaffenheten att den underginge mycket snabb förstöring, vilket förhindrade längre transporter och försvårade försäljningen å främmande avsättningsområden.

Sveriges köpmannaförbund har framhållit, att det visserligen vore riktigt, att regleringen ej medfört någon minskning i totalfångsterna, men att detta finge sin förklaring i att antalet personer, som levererat strömming, betydligt ökats. Att konsumtionen likväl nedgått framginge av att såväl parti- som detaljhandlarna visade mindre försäljningssiffror än de som gällde vid tiden för regleringens införande.

Beträffande förslaget om prisreglering hava i yttrandena, bland andra, följande allmänna synpunkter framkommit.

Kommerskollegium har funnit framgå, att mera ordnade förhållanden med avseende å prissättningen å strömming vore önskvärda. Den reglering av priserna, som kunde vara påkallad och ur skilda synpunkter lämplig, ansåge kollegium emellertid böra ankomma på fiskarens och fiskförsäljarnas organisationer. Tillräckliga skäl för ett ingripande från statens sida på detta område på sätt nu föreslagits med ett statsgaranterat minimipris ansåge kollegium för närvarande icke föreligga. Minimipris för strömming och östersjösill torde även komma att medföra svårigheter i vissa fall för avsättningen av fångsterna, särskilt för icke yrkesfiskare. Fiskeritredningen hade själv framhållit, att fisket vid vissa tillfällen kunde bli så rikligt, att prisgaranti för allt som fångades vore orimlig. Enligt kollegii mening borde man vidare icke helt bortse ifrån att strömming och sill utgjorde för de ekonomiskt sämst ställda samhällsklasserna viktiga näringsmedel, som icke utan verkligt tvingande skäl borde fördyras. Härtill komme att det torde bli förenat med stora svårigheter att effektivt övervaka efterlevnaden av bestämmelser om minimipris, särskilt vid försäljning från fiskare direkt till konsument. På dessa skäl ville kollegium avstyrka förslaget, i vad det avsåge statlig reglering av priset på färsk strömming och östersjösill.

Stockholms handelskammare har anförut, att den föreslagna prisregleringen syntes vara en hörnpelare i det nya systemets uppbyggnad. Att staten hjälpte fiskarena att skapa en rationell avsättningsorganisation ansågs handelskammaren önskvärt. Men härifrån och till statens medverkan att garantera fiskarena vissa minimipriser oberoende av marknadsläget vore steget avsevärt. Någon jämförelse mellan de regleringar på jordbrukets område, som tjänat som förebild för fiskeriutredningens förslag, och detta senare regleringsförslag vore icke av omständigheterna motiverad. Prisregleringen på jordbrukets område hade tillskapats för att under ett katastrofalt prisfall på världsmarknaden stödja landets modernäring i ett betryckt läge och skydda den mot en övermäktig utländsk konkurrens. Här vore situationen ingalunda jämförbar, utan prisregleringens enda syfte vore att ge fiskarena ett pris, som visserligen vore dem väl unnat men som icke överensstämde med det naturliga, av tillgång och efterfrågan bestämda priset. De osunda konsekvenser som dylika försök att på konstlad väg skruva upp prisnivån erfarenhetsmässigt förde med sig borde avhålla statsmakterna från att slå in på en dylik väg. En betänkelig svaghet vore vidare att — i allt fall i fiskeriutredningens förslag — varje försök att uppskatta kostnaderna för statens medverkan vid prisregleringen saknades.

Handelskammaren i Gävle har ställt sig tveksam till de föreslagna formerna för prisregleringen. Särskilt syntes det handelskammaren som om icke tillräckliga skäl förebragts för att genom belastning av den för konsumtionsändamål avsedda färska strömmingen med en prisregleringsavgift åstadkomma medel till prisutjämning för den strömming som försålades för beredning av kraftfoder eller gödningsämne. Då sistnämnda användning av strömmingen endast komme i fråga för överskottsvara, kunde ett högt prisutjämningsbidrag väntas komma i vissa fall motverka avsättningen för konsumtionsändamål av färskströmming, vilken i regel betingade ett bättre pris. Däremot syntes det befogat, att en lämplig prisutjämning skedde särskilt för strömming, som försålades för saltning och kryddning, detta på grund av önskvärdheten att uppmuntra den inläggningsindustri som på sina håll vore under upparbetande.

Styrelsen för *Malmöhus läns havsfiskeförening* har erinrat om att ett försök till prisreglering å färsk sill var anordnat vid sydkusten av Malmöhus län under tiden den 4 augusti—den 3 oktober 1936. Enligt fiskeriutredningens förslag skulle en prisreglering enligt samma grunder även i fortsättningen kunna tillämpas vid sydkusten. Havsfiskeföreningens erfarenheter av den tidigare prisregleringen hade varit synnerligen goda.

I en av *Östergötlands fiskförsäljningsförening* och *Norrköpings fiskhandlareförening* gemensamt gjord framställning har fiskeriutredningens förslag om anordnande av en prisregleringsfond betecknats såsom välbetänkt. Däremot hava föreningarna icke funnit förslaget ägnat att hämma den priskonkurrens som under det nuvarande regleringssystemet ägt rum mellan de olika fiskförsäljningsföreningarna på de fria områdena. I framställningen har därom vidare anförts.

En del föreningar hade sålunda, då tillgången varit riklig, på dessa områden underbjudit varandra, varför någon ordning inom handeln ej kunnat åstadkommas, utan detaljhandlarna på samma ort hade inköpt strömmingen till olika pris. Minutpriset hade varit ojämnt och fiskarena hade på grund av dessa förhållanden erhållit ett väsentligt lägre pris för den strömming

som sålts utanför det auktoriserade området. Ett bestämt minimipris till fiskaren hindrade emellertid icke, att olika priser samma dag kunde tillämpas till olika fiskhandlare. Lyckades en producentförening sälja en del av dagsfångsten till ett pris, som, sedan avdrag för föreningens omkostnader samt avsättning till regleringsfonden verkställdes, väsentligt överstege det fastställda minimipriset till fiskarena, vore denna förening nämligen i tillfälle att samma dag sälja en del av fångsten till underpris och utbetala det bestämda nettopriset till medlemmarna. Vidare skulle enligt fiskeriutredningens förslag olika minimipris utgå inom områdena för de olika producentföreningarna. Detta komme ytterligare att bidraga till att ett enhetligt pris till återförsäljare icke kunde ernås.

De sistnämnda *båda föreningarna* hava därför hemställt, att vid bestämmandet om fortsatt reglering av strömminghandeln och därmed sammanhängande frågor föreskrifter skola meddelas om *dels* att ett enhetligt noteringspris till detaljhandlarna, fritt producentföreningarnas avsändningsort, gällande hela landet, skall fastställas av en av Kungl. Maj:t tillsatt myndighet, *dels* att en enhetlig skälig partihandelsrabatt bestämmas för hela ostkusten, *dels* att partihandlare skall vara skyldig inköpa sitt behov av strömming från den producentförening inom vars område han är bosatt och att producentföreningen i så fall skall vara skyldig att i möjligaste mån och i första hand tillgodose de partihandlares behov av strömming, som äro bosatta i producentföreningens (fiskförsäljningsföreningens) avsändningsort, *dels* ock att fiskeristyrelsen eller den av Kungl. Maj:t tillsatta myndigheten skall övervaka, att såväl producentföreningar som affärsmän efterleva den av Kungl. Maj:t utfärdade förordningen.

I fråga om de särskilda föreskrifterna i fiskeriutredningens förslag hava i yttrandena bland andra följande erinringar framställts.

Förslaget att tillerkänna fiskare, för vilken fiske utgör huvudsaklig eller väsentlig inkomstkälla, en i vissa avseenden förmånligare ställning än en så kallad tillfällighetsfiskare har avstyrkts av *flera myndigheter* och *korporationer*. Sålunda har *lantbruksstyrelsen* anfört, att det, förutom att det skulle bliva svårt för att icke säga omöjligt att på objektiva grunder göra en dylik uppdelning, ville förefalla, som om alltför starka principiella skäl skulle tala emot statsmakternas medverkan till en dylik uppdelning av svenska medborgare. *Kommerskollegium* har framhållit att den föreslagna bestämmelsen torde kunna leda till, att den sistnämnda kategorien fiskare, som ofta torde vara för sin försörjning i hög grad beroende av inkomsten från fisket, bleve utesluten från möjligheten att avsätta sin fångst i färskt tillstånd. Liknande synpunkter hava ock framförts av en del *handelskammare*.

Den föreslagna giltighetstiden av fem år för den nya regleringen har av *flertalet myndigheter* och *korporationer* ansetts vara för lång.

Hushållningssällskapet i Blekinge län förvaltningsutskott har därom anfört, att det vore ytterligt svårt att före de ifrågasatta bestämmelsernas ikraftträdande kunna bedöma deras verkningar. I mycket stor utsträckning torde

dessas bli beroende av de villkor som fiskeristyrelsen på grund av handelspolitiska förhållanden eller ock eljest komme att bestämma för partihandeln samt av hur de säkerligen ganska svårtillämpliga och svårkontrollerbara föreskrifterna i prisregleringsförordningen komme att taga sig ut i praktiken. Med hänsyn därtill och då ett eller annat års erfarenhet torde erfordras innan något säkert omdöme om författningens ändamålsenlighet kunde givas, syntes dess giltighetstid böra något begränsas, förslagsvis till utgången av år 1940.

I fråga om prisregleringen utmed kuststräcka, där producentförening icke finnes, har *lantbruksstyrelsen* understrukit svårigheten att genomföra regleringen utan dylik förening eller motsvarande organ. Särskilt syntes detta komma att gälla i fråga om inkasseringen från enskilda fiskare av prisregleringsavgifterna. Styrelsen ville för sin del hålla före, att det föreslagna systemet för reglering av handeln med strömming och prissättningen därå skulle hava större förutsättningar att fungera tillfredsställande, därest producentföreningar kunde ingå som ett obligatoriskt led i systemet.

Det kan i detta sammanhang nämnas, att förenämnda *förvaltningsutskott* under hänvisning till, att det enligt förslaget icke vore avsett, att någon producentförening skulle komma till stånd för Blekinge läns vidkommande, ifrågasatt huruvida dylika föreningar över huvud hade något existensberättigande, därest de av fiskerikutredningen föreslagna bestämmelserna om minimipriser bleve genomförda. Producentföreningarna vållade onödiga mellanhandskostnader och vore därför ägnade att minska fiskarens inkomster.

Beträffande förslaget, att det skulle ankomma på Kungl. Maj:t att bevilja erforderliga medel för utfyllnad av vad som kunde felas i den mån influtna prisregleringsavgifter icke försloge till utbetalande av de föreslagna prisutjämningsbidragen, har *lantbruksstyrelsen* påpekat, att fiskerikutredningen icke lämnat beräkning över storleken av det belopp, som därför kunde bli erforderligt av statsmedel. Styrelsen har vidare framhållit, att det givetvis vore förenat med stora svårigheter att göra en tillförlitlig sådan beräkning men att ett försök dock borde göras att bedöma storleken av det belopp som för ändamålet borde äskas av riksdagen. Härutinnan har styrelsen anfört.

Utgifterna för prisregleringen, därest denna bleve tillämpad i fråga om strömming, som ilandfördes på kusten från och med Kalmar län i söder till och med Västernorrlands län i norr, torde, med utgångspunkt från de av fiskerikutredningen lämnade uppgifterna på fångster m. m., kunna beräknas på följande sätt. För år 1936 hade den exporterade strömmingskvantiteten angivits till omkring 1,000,000 kilogram. Då denna siffra torde få betraktas som låg, borde man för säkerhets skull höja den till 1,250,000 kilogram. Härför skulle utgå ett prisutjämningsbidrag av högst 5 öre per kilogram, vilket gjorde 62,500 kronor. Av utredningen framginge vidare, att under år 1936 till kraftfoder försålles i runt tal 2,773,000 kilogram. Till saltning torde hava försålts omkring 225,000 kilogram. Denna siffra vore dock ganska osäker. Då för sistnämnda båda kategorier strömming skulle utgå ett prisutjämningsbidrag av högst 2 öre per kilogram, komme utgiften härför att bli i runt tal 60,000 kronor. Utgifterna kunde alltså beräknas komma att belöpa sig till omkring $(62,500 + 60,000 =) 122,500$ kronor.

En approximativ beräkning av inkomsten genom de för prisregleringen

föreslagna prisutjämningsavgifterna kunde erhållas på följande sätt. Enligt fiskeriutredningen hade år 1936 sålts nära 11 miljoner kilogram strömming till andra försäljningsföreningar eller partihandlare och nära 3.5 miljoner kilogram till detaljhandlare. Dessa båda kvantiteter tillsammans torde ha utgjort den till färskkonsumtion försålda mängden strömming. Om man utginge från att ungefär motsvarande kvantitet komme att försälgas under det nya systemets första verksamhetsår och att för den bestämdes ett minimipris av i genomsnitt 15 öre per kilogram så skulle inkomsten härav bliva $(11,000,000 + 3,500,000) \cdot 15 = 2,175,000$ kronor. Enligt förslaget skulle härå utgå en prisutjämningsavgift av $2\frac{1}{2}$ och i vissa fall 2 procent, beroende av om på kuststräckan i fråga finnes producentförening eller ej. Vid en inkomstberäkning torde man böra förutsätta, att avgifterna i genomsnitt komme att utgå med $2\frac{1}{4}$ procent. Inkomsten skulle då bliva 48,938 kronor. Enligt denna beräkning skulle utgifterna alltså överstiga inkomsterna med $(122,500 - 48,938) = 73,562$ kronor. Denna brist skulle alltså behöva täckas med statsmedel. Om även den sill som ilandföres utmed Blekinge län och Skånelänens östersjökust skulle inbegripas under regleringen, torde sistnämnda belopp böra ökas. Men för beräkningen av denna ökning finnes knappast några utgångspunkter. Lantbruksstyrelsen hölle emellertid för troligt, att ett belopp av 100,000 kronor skulle vara tillräckligt för ett års prisreglering för strömming och sill för hela östersjökusten utom Norrbottens och Västerbottens län.

Lantbruksstyrelsen har i anslutning till det anförda uttalat, att, vid bifall till fiskeriutredningens förslag, av riksdagen torde böra äskas 100,000 kronor för ett års verksamhet eller för tiden den 1 oktober 1937, då enligt förslaget den nya regleringen skulle träda i kraft, till den 30 juni 1938 75,000 kronor.

Styrelsen för *Blekinge läns havsfiskeförening* har vidkommande förslaget om att försäljning av strömming och sill för annat ändamål än färskkonsumtion skall uppdragas åt en organisation eller särskilda ombud, vilkas administrationskostnader skola gäldas av statsmedel, ifrågasatt nödvändigheten härav samt anført, att detta på många håll skulle betyda anskaffande av affärsförbindelser, transportmedel och tomlådor samt medföra stora kostnader. Där det befunnes lämpligt syntes därför även denna försäljning kunna uppdragas åt partihandlarna, förutsatt att det skedde under nödig kontroll.

Jämlikt sitt uppdrag har fiskeriutredningen yttrat sig över åtskilliga framställningar om ersättning av statsmedel för förluster, uppkomna genom den gällande regleringen, samt beträffande dessa hemställt, att Kungl. Maj:t måtte på av fiskeriutredningen anförda skäl förklara, att nämnda framställningar ej skola föranleda någon vidare åtgärd. Härom har *Skånes handelskammare* yttrat, att den med beklagande måste konstatera, att utredningen på till synes lösliga grunder och utan verklig realprövning ansett sig kunna avvisa ifrågavarande framställningar, och att handelskammaren därför hemställde, att de framkomna ersättningsanspråken ånyo upptoges till prövning under klarläggande av såväl de faktiska förlusterna som de omständigheter, som vid ersättningsfrågornas bedömande borde beaktas. Jämväl *Svenska*

fiskhandelsförbundet har riktat en gensaga mot fiskeriutredningens hemställan i denna del och framhållit att en av förutsättningarna för strömmingshandelsregleringens genomförande var, att andras berättigade intressen icke finge kränkas. När nu sådan kränkning skett, borde ock ersättning utgå i överensstämmelse med vad som i regel varit fallet vid tidigare statsingripanden av liknande natur.

Dessa frågor synas emellertid icke böra upptagas till behandling i förevarande sammanhang.

*Departementets
chefen.*

Vad i ärendet förekommit giver vid handen, att en återgång till helt fri handel med färsk strömming skulle få menliga följder för strömmingsfiskarena. Ehuru väl det hittills tillämpade regleringssystemet, åtminstone på sina håll, icke synes ha infriat de förhoppningar i fråga om prisförbättring och jämnare avsättningsmöjligheter man på fiskarehåll knutit vid detsamma, torde det dock i stort hava verkat gynnsamt för fiskarena. Ej heller för idkarna av handel torde en återgång till förhållandena sådana de voro före regleringens början vara eftersträfvansvärd.

Vid en förlängning av regleringen lär det dock vara ofrånkomligt att söka undanröja de missförhållanden, som givit upphov till kritiken mot det nuvarande regleringssystemets tillämpning.

I icke ringa mån torde orsaken till missförhållandena vara att söka i fiskförsäljningsföreningarnas försäljningspolitik, i det föreningarna synas hava förbisett vad dåvarande chefen för jordbruksdepartementet yttrade till den inledningsvis omnämnda propositionen nr 261 till 1934 års riksdag eller att statens medverkan uti ifrågavarande avseende vore påkallad icke för att bilda gentemot den fria handeln konkurrenskraftiga försäljningsorganisationer utan för att ernå en bättre ordning och reda i strömmingshandeln. Sålunda framgår av utredningen, att fiskförsäljningsföreningarna, då det gällt att vinna avsättning för strömmingen utanför de av auktorisationen omfattade områdena, sinsemellan bedrivit en ganska hänsynslös prispolitik. Då denna försäljning å det så kallade fria området i icke ringa utsträckning skett direkt till detaljhandlare, har till men för handeln stor ojämnheter i priserna uppstått. Så till exempel har det inträffat att olika fiskhandlare å en ort fått samma dag inköpa strömming till så skilda priser, att det varit otänkbart att hålla ett gemensamt utförsäljningspris. Till följd av den sålunda förda prispolitiken har vidare strömmingen vid kusten ofta kommit att betinga ett högre pris än inne i landet. Vid de affärer föreningarna emellan, som i icke ringa omfattning ägt rum, har, enligt vad som upplysts, tendens att skaffa den egna föreningen fördelar yppat sig. Detta har visserligen varit till gagn för medlemmarna i den förening, som varit i behov av tillskott av konsumtionsströmming från annat håll, men för fiskarekåren i dess helhet har tillvägagångssättet bidragit till att minska det ekonomiska utbytet av fisket.

De nu skildrade olägenheterna synas emellertid kunna avhjälpas, därest

fiskförsäljningsföreningarnas verksamhet mera inriktas på att handhava distributionen av strömmingen samt åt ett kontrollerande organ uppdrages att öva tillsyn över föreningarnas verksamhet och handeln med strömming i allmänhet.

Strömmingsmarknadens uppdelning i avgränsade auktorisationsområden samt det så kallade fria försäljningsområdet torde jämväl i andra avseenden än de nyss nämnda ha visat sig mindre ändamålsenlig. Detta har ytterligare accentuerats dels av att vissa föreningars områden visat sig vara icke fullt lämpligt avvägda i fråga om storlek och gränser, dels och framför allt därigenom, att från regleringen undantagits sydkusten av Östersjön. Strömmingshandelsregleringen sådan den hittills tillämpats har emellertid även gynnat uppkomsten av tillfällighetsfiskare. Dessa ha tack vare sitt medlemskap i fiskförsäljningsföreningarna haft samma möjligheter att få avsättning för sina fångster som de fiskare vilka bedrivit fiske som yrke eller binäring, varigenom situationen försvårats för de sistnämnda. Det sätt varpå åtskilliga fiskare begagnat sin rätt att sälja direkt till konsument synes slutligen hava bidragit till den oreda i prisförhållandena, varöver man såväl från fiskförsäljningsföreningarnas som fiskhandlarnas sida beklagat sig.

Beträffande de förändringar i det nu tillämpade systemet för regleringen av strömmingshandeln, som vid förlängningen av regleringen böra vidtagas för att denna skall på ett mera effektivt och friktionsfritt sätt fylla sitt ändamål, synes mig vad fiskeriutredningen därutinnan föreslagit vara i stort sett lämpligt.

Jag förordar alltså, att regleringen utsträcker till att omfatta strömming och sill, som fångats i Östersjön och Bottniska viken samt ilandförts vid kusten därav. I likhet med fiskeriutredningen finner jag emellertid, att förhållandena i Norrbottens och Västerbottens län tillsvidare nödvändiggöra dessa läns undantagande från tillämpningsområdet. Det torde därför böra ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra i vilka delar av riket bestämmelserna skola tillämpas.

Den uppsikt över strömmingshandeln, vilken i det föregående omnämnts såsom nödvändig, finner jag lämpligen böra uppdragas åt ett särskilt organ, som torde benämnas statens fiskenämnd. Denna nämnd synes böra bestå av tre, i förhållande till de ifrågavarande intressena opartiska personer och hava sitt säte i Stockholm. Det torde böra ankomma på Kungl. Maj:t att för nämnden utfärda instruktion. Över nämndens beslut böra besvär kunna anföras hos Kungl. Maj:t. Särskilt kansli för nämnden synes icke erforderligt, utan de löpande ärendena torde kunna handhavas av en sekreterare med uppdrag att verkställa nämndens beslut. Årliga kostnaden för nämnden torde kunna beräknas till omkring 15,000 kronor.

I likhet med vad för närvarande gäller om fiskförsäljningsföreningarnas auktorisering synes beslutanderätten i fråga om tillstånd för producentförening att med ensamrätt till försäljning emottaga inom dess område ilandförda fångster böra tillkomma Kungl. Maj:t.

Producentförening skall vara skyldig att inom sitt område mottaga av

såväl föreningsmedlemmar som utom föreningen stående fiskare ilandförda fångster. Härvid synes ett visst företräde böra lämnas sådana fiskare, som pläga mera regelbundet leverera strömming och sill till föreningen och för vilka fisket utgör huvudsaklig eller väsentlig inkomstkälla. Därest tillförseln av strömming och sill är så riklig, att det kan antagas, att en väsentlig del därav ej kan avsättas till färskkonsumtion, bör föreningen nämligen kunna lämna de nyssnämnda fiskarena företräde till leverans framför övriga. I fråga om avsättningen av de av föreningen mottagna fångsterna synes det böra åligga föreningen att i första hand utbjuda fångsterna till av statens fiskenämnd anvisad partihandlare. I konsekvens härmed bör sådan partihandlare vara skyldig att i första hand genom föreningen täcka sitt behov av strömming och sill. I övrigt torde producentförening hava att vid bedrivandet av sin verksamhet ställa sig till efterrättelse de ytterligare villkor, som vid tillståndets beviljande meddelas, ävensom av fiskenämnden givna föreskrifter och anvisningar. I sådant avseende synes böra gälla, att då producentförening säljer färsk strömming och sill till detaljhandlare, den skall betinga sig ett pris per kilogram, som, om överenskommelse därom ej kan träffas med partihandlare, bestämmas av fiskenämnden, att vid försäljning av strömming och sill inom riket priset skall beräknas fritt föreningens avsändningsort, att föreningen ej må mer än nödigt inskränka fiskares rätt till försäljning av färsk strömming och sill direkt till konsument samt att föreningen skall i övrigt på ett lojalt sätt utöva sin befogenhet, så att annans berättigade intressen icke kränkas.

Där producentförening ej finnes, kommer dennas roll att övertagas av partihandlarna. Detta torde tills vidare bliva fallet med Blekingekusten och Skånes östersjökust. Det lär vara nödvändigt, att statens fiskenämnd där får utöva liknande kontroll över partihandlarna som annorstädes över producentföreningarna.

För rätten att överhuvud taget bedriva partihandel torde böra fordras särskilt tillstånd av statens fiskenämnd. Då härav följer en i viss mån privilegierad ställning för partihandlarna, lära också vissa skyldigheter kunna åläggas dem. De bestämmelser som i sådant avseende äro föreslagna för producentförening torde därför i tillämpliga delar böra gälla alla partihandlare.

Då utmed kuststräcka, som ej tillhör området för producentförening, leverans av strömming och sill kommer att ske direkt från fiskaren till partihandlaren, lär begreppet partihandel böra bestämmas så, att dylik leverans icke blir beroende av tillstånd. Likaså synes utanför begreppet partihandel böra falla producentförenings försäljning av egen fångst till återförsäljare. Vill producentförening därutöver driva partihandel, skall den hava att i likhet med annan partihandlare söka tillstånd därtill hos fiskenämnden.

Fiskares rätt att sälja omedelbart till konsument lär böra i princip bibehållas. Då enligt vad som upplysts denna rätt mångenstädes begagnats på ett sätt, som varit ägnat att försvåra fiskförsäljningsföreningarnas verksamhet, torde emellertid såsom villkor för rätten böra uppställas dels att försälj-

ningen icke må avse annan än egen eller eget båtlags fångst, dels att försäljningen sker av fiskaren själv eller någon hans hemmavarande familjemedlem, dels ock att fiskaren ställer sig till efterrättelse de villkor som för försäljningen meddelas av vederbörande producentförening eller, där sådan ej finnes, av fiskenämnden.

Därest någon vid utövning av verksamhet, som enligt vad nu anförts skall vara beroende av särskilt tillstånd, åsidosätter de för tillståndets tillgodonjutande meddelade särskilda villkoren, torde, oberoende av om åtal väckes eller ej, den myndighet som utfärdat tillståndet böra äga återkalla detsamma.

Vid handeln med strömming och sill torde slutligen böra gälla, att priset alltid skall angivas per viktenhet, att annan sill än den som fångats i Östersjön och Bottniska viken samt ilandförts vid kusten därav icke må föras i handeln under namn av strömming samt att strömming och sill, som inköpts för annat ändamål än färskkonsumtion, icke må inom riket återförsäljas i färskt tillstånd.

Då förberedelserna för det nya regleringssystemets genomförande torde komma att kräva viss tid, synes det lämpligt att tidpunkten för dess ikraftträdande sättes något senare än vad fiskeriutredningen föreslagit. Den 1 januari 1938 torde härvid få anses lämplig. Intill denna dag torde nu gällande förordning böra erhålla fortsatt giltighet. Statens fiskenämnd synes emellertid böra träda i funktion redan vid halvårsskiftet den 1 juli 1937. I samband med att bestämmelse härom utfärdas torde fiskförsäljningsföreningarnas auktorisation böra erhålla förlängd giltighet till och med den 31 december 1937, varvid dock bör stadgas skyldighet för dem att vid utövningen av sin verksamhet ställa sig till efterrättelse de föreskrifter och anvisningar, som av fiskenämnden meddelas.

Ehuruval det föreslagna regleringssystemet närmast får betraktas såsom ett nytt försök att utröna den lämpligaste formen för strömmingshandelsorganisation, lär det dock vara av betydelse att de föreslagna organen och sammanslutningarna få skälig tid att arbeta ostört. Regleringen synes därför böra äga giltighet till och med den 30 juni 1941.

Det är allmänt känt, att de fiskare vilka för sin utkomst äro beroende av strömmingsfisket genom svårigheterna att till något så när skäliga priser vinna avsättning för fångsterna fått sin redan förut svaga ekonomiska ställning ytterligare försämrade, och i yttrandena hava återgivits uttalanden från fiskarehåll om att, därest intet åtgöres för att härutinnan ernå förbättrade förhållanden, många fiskare skola bli nödsakade att övergiva yrket för att söka sin utkomst på annat sätt. Det torde visserligen vara att förvänta, att producentföreningarna skola kunna bidra till att fiskarens utbyte i ekonomiskt avseende av fisket skall bli bättre än tidigare. Erfarenheterna från gällande reglering visa dock, att, därest fiskareorganisationerna därutinnan skola vara helt hänvisade till sig själva, en avsevärd tid kommer att förflyta, innan resultaten visa sig. Svårigheterna att upprätthålla ett lönande pris äro nämligen särskilt stora i fråga om strömmingen. En av orsakerna härtill torde vara att söka i strömmingens egenskap att mindre än andra fiskslag tåla för-

varing, en annan i fångsternas växlande storlek. Riklig fångst har medfört oskäligen nedpressning av priset på strömming för färskkonsumtion, varjämte stora mängder fisk fått säljas för beredning av kraftfoder och dylikt till förlustbringande priser. Då tillgången på strömming varit ringa, har en åtstramning av priset ägt rum, som emellertid ej kunnat uppväga förlusterna. En reglering av handeln med saltströmming i syfte att befordra avsättningen av denna vara synes därför med hänsyn till den insaltade strömmingens större hållbarhet kunna bli av stor betydelse, då det gäller att göra strömmingsfisket mera lönande. Emellertid saknas varje förslag i sådan riktning, varför en närmare undersökning av möjligheterna att i detta avseende vidtaga åtgärder torde få bero på Kungl. Maj:t.

Inom åtskilliga andra områden av fiskerinäringen har staten lämnat sin medverkan, då det gällt att öka fiskarens ekonomiska utbyte. Det synes mig förenligt med rättvisa och billighet att så sker jämväl i fråga om strömmings- och sillfisket i Östersjön. Statens ingripande lär böra hava till ändamål att bereda fiskarna ett jämnare och mera tillfredsställande utbyte av deras fångster. Varken ur konsumenternas eller fiskhandlarnas synpunkt torde detta behöva medföra olägenhet. Vad som under gällande reglering av strömmingshandeln förekommit ger nämligen vid handen, att dessa båda intressegrupper äro mest betjänta av, att alltför stora växlingar i strömmingspriset icke förekomma.

Vid den prisreglering som således synes böra komma ifråga kan emellertid, såsom fiskeriutredningen framhållit, samma prisgaranti icke givas för all fångad strömming och sill, utan de prisstödjande åtgärderna lära få anordnas olika, allteftersom varan vinner avsättning för skilda ändamål. Det synes härvid lämpligt att, såsom ock bestyrkes av de på olika platser med gott resultat anordnade prisregleringsförsöken, skilja mellan den del av fångsten, som avsättes för färskkonsumtion, och den del som försäljes för annan användning. För den förstnämnda delen torde böra fastställas ett visst minimipris, för den senare ett prisutjämningsbidrag. Då enligt förslaget om reglering av handeln med strömming och sill bildandet av producentföreningar icke är obligatoriskt, medför detta, att prisregleringen icke lämpligen torde kunna göras obligatorisk annat än såvitt angår fångster, ilandförda vid kuststräcka, där producentförening finnes.

Producentförening synes böra åläggas att för strömming och sill, som levererats till föreningen och av denna försålts för konsumtion i färskt tillstånd, erlägga lägst visst minimipris. Bestämmandet av minimipriset, såväl till storleken som i fråga om den tid under vilket det skall gälla, torde böra ankomma på statens fiskenämd. Minimipriset skall gälla fritt å den leveransort inom producentföreningens område, som av föreningen anvisas, och det sålunda fastställda priset skall oavkortat utbetalas till fiskaren. För strömming och sill, som av producentförening icke kunnat försäljas för färskkonsumtion, bör föreningen kunna av statens fiskenämd tillerkännas prisutjämningsbidrag. Detta lär emellertid icke kunna komma andra än föreningens medlemmar till godo. Prisutjämningsbidraget synes böra bestäm-

mas så, att medlemmarna erhålla ett visst nettomedelpris för under året för olika användning försåld strömming och sill, och jag ansluter mig till vad fiskeriutredningen därutinnan föreslagit eller att nettomedelpriset bör utgöra för strömming och sill, som exporterats, 10 öre, för sådan vara, som försålts för saltning, rökning eller kryddning, likaledes 10 öre samt för strömming och sill, som försålts för beredning av kraftfoder eller gödningsämne, 5 öre, allt för kilogram. Det skall givetvis åligga producentförening att jämväl vid försäljning av strömming och sill för annat ändamål än färskkonsumtion inom riket söka ernå bästa möjliga pris. För att förhindra att föreningarna i förlitande på prisutjämningsbidraget skola eftersätta sina skyldigheter i nämnda avseende torde för prisutjämningsbidraget böra bestämmas ett högsta belopp. Detta torde såsom fiskeriutredningen föreslagit få sättas till 5 öre för exporterad vara och 2 öre för annan strömming och sill. Då under tiden för regleringens giltighetstid förhållandena, till exempel i fråga om den allmänna prisnivån, kunna väsentligen ändras, torde Kungl. Maj:t böra hava rätt att beträffande grunderna för beräkning av prisutjämningsbidraget samt i fråga om dettas maximibelopp meddela ändrade bestämmeleser. Då nettomedelpriset till föreningens medlemmar är beroende av föreningens omkostnader, torde böra föreskrivas, att dessa ej få upptagas till högre belopp än statens fiskenämd finner skäligt. Prisutjämningsbidraget läser böra utbetalas oavkortat till medlemmarna.

Där producentförening ej finnes, synes deltagandet i prisreglering få bliva beroende av frivilligt åtagande. Beslut om anordnande av sådan prisreglering torde böra fattas av Kungl. Maj:t. Såsom förutsättning synes böra uppställas, att för ändamålet erforderligt antal fiskare anmäler sig till deltagande i regleringen. På statens fiskenämd torde böra ankomma att bestämma dels det minimipris, under vilket i regleringen deltagande fiskare icke må inom området för regleringen sälja strömming och sill för konsumtion i färskt tillstånd, dels den del av minimipriset fiskarena skola erhålla för strömming och sill, som icke kunnat försälas för färskkonsumtion. Skillnaden mellan sagda del av minimipriset och försäljningssumman för varan torde böra tillkomma fiskaren såsom prisutjämningsbidrag. Statens fiskenämd läser böra givas befogenhet att söka åstadkomma gynnsammast möjliga avsättning av sistberörda slag av strömming och sill. I första hand torde därvid böra anlitas inom området verksamma partihandlare eller sammanslutningar av fiskare, men nämnden synes även böra äga rätt att uppdraga denna försäljning åt annat ombud.

Producentförening, respektive i frivillig prisreglering deltagande fiskare torde böra vara skyldig att delta i kostnaderna för prisutjämningsbidragen genom erläggande av prisregleringsavgift. Denna synes, i överensstämmelse med vad fiskeriutredningen föreslagit, böra ställas i relation till priset å strömming och sill, försåld för färskkonsumtion, sålunda, att producentförening skall hava att gälda två och en halv procent av det nettopris, föreningen erlagt för dylik till densamma levererad strömming och sill, och fiskare två

procent av det belopp han under tiden för prisregleringen erhållit för strömming och sill till färskkonsumtion. Prisregleringsavgifterna torde böra inbetalas till statens fiskenämnd, som skall hava att förvalta desamma. Därest inflytande avgifter icke förslå till betalande av prisutjämningsbidrag enligt nu angivna grunder, torde bristen få täckas med statsmedel. Behovet av sådana torde, såsom lantbruksstyrelsen i sitt yttrande uttalat, för närvarande kunna beräknas till 100,000 kronor för år. Härtill komma kontroll- och andra administrationskostnader för prisreglering inom område, där producentförening ej finnes. Sistnämnda kostnader torde icke komma att överstiga 10,000 kronor för år. Komma prisregleringsavgifterna att något år lämna överskott, torde detta böra fonderas för att användas till prisutjämningsbidrag under följande år.

Därest på någon plats tillförseln av strömming och sill blir så riklig, att avsevärda svårigheter yppas att vinna avsättning av fångsterna, lär man, bland annat för att hålla statens kostnader för prisregleringen vid rimlig nivå, få i likhet med vad som på sina håll skett under gällande regleringssystem bestämma om fångstbegränsning. Befogenhet att besluta härom torde såvitt angår producentförenings område böra tillkomma föreningen och för annat område statens fiskenämnd eller av nämnden förordnat ombud.

Den föreslagna prisregleringen torde böra förlänas samma giltighetstid som den föreslagna regleringen av handeln med färsk strömming och sill, det vill säga från och med den 1 januari 1938 till och med den 30 juni 1941.

Då statens fiskenämnd såsom tidigare anförts förutsättes skola träda i funktion den 1 juli 1937, torde kostnaderna för ett genomförande av nu föreslagna åtgärder till strömmings- och sillfiskets stödjande under nästa budgetår kunna beräknas till $(15,000 + \frac{100,000}{2} + \frac{10,000}{2} =) 70,000$ kronor.

Man synes emellertid få räkna med, att under åtminstone den första tiden av regleringen medelsbehovet per månad kommer att något överstiga vad som i förhållande till årsbeloppet rätteligen skolat belöpa på månaden. Med hänsyn härtill torde för nästa budgetår de sammanlagda kostnaderna för stödåtgärderna böra upptagas till 75,000 kronor.

Jag får i anslutning härtill anmäla, att fiskeriutredningen med en den 20 februari 1937 dagtecknad skrivelse till Kungl. Maj:t överlämnat förslag till förordning om accis å vissa fiskvaror jämte motivering. Enligt detta förslag skall viss avgift erläggas för följande fiskvaror, nämligen spillånga, annan färsktorkad fisk, salt fisk samt saltad, sockersaltad eller kryddad sill och strömming, som till riket införas, även då införseln sker med fartyg, varå varan beretts av svenskt företag, eller som inom riket beretts för försäljning och levererats till köpare. De genom avgiften inflytande medlen skola användas för stödjande och prisreglerande åtgärder inom fiskets område. Då ett genomförande av nämnda förslag, över vilket efter remiss yttranden avgivits av vissa myndigheter och korporationer, icke lär kunna ske utan förhandlingar med främmande makter, torde förslaget icke böra föranleda någon åtgärd i förevarande sammanhang.

På grundval av nu anförda synpunkter har inom jordbruksdepartementet utarbetats förslag till *dels* förordning om viss reglering av handeln med färsk strömming och sill och *dels* förordning om viss reglering av priset å färsk strömming och sill, vilka förslag torde såsom *bilaga A* och *B* fogas till statsrådsprotokollet.

Under åberopande av det anförda och under framhållande att proposition i ärendet torde jämlikt § 54 riksdagsordningen kunna avlåtas utan hinder av att den för propositioners avlämnande till riksdagen i allmänhet stadgade tid gått till ända, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

1) för bidrag till reglering av handeln med färsk strömming och sill m. m. anvisa för budgetåret 1937/1938 under nionde huvudtiteln ett förslagsanslag av 75,000 kronor;

2) besluta, att gällande förordning om viss reglering av handeln med färsk strömming skall erhålla förlängd giltighet till och med den 31 december 1937;

3) bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med de såsom bilagor till detta protokoll fogade förslagen till förordning om viss reglering av handeln med färsk strömming och sill ävensom förordning om viss reglering av priset å färsk strömming och sill utfärda erforderliga bestämmelser i dessa ämnen, att gälla från och med den 1 januari 1938 till och med den 30 juni 1941.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifall och förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Sven Ros.

Förslag

till

förordning om viss reglering av handeln med färsk strömming och sill.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

För handeln med färsk strömming och sill, som fångats i Östersjön och Bottniska viken samt ilandförts vid kusten därav, skall i de delar av riket Kungl. Maj:t bestämmer gälla vad i denna förordning stadgas.

2 §.

Uppsikt över handeln med färsk strömming och sill utövas av statens fiske-nämnd. Angående nämndens sammansättning, arbetssätt och allmänna be-fogenheter är särskilt stadgat.

3 §.

Har av fiskare, för vilka fiske utgör huvudsaklig eller väsentlig inkomst-källa, bildats ekonomisk förening för gemensamt avyttrande av fångsterna av strömming och sill utmed viss kuststräcka (producentförening), må, därest föreningen finnes äga förutsättning för dylik verksamhet och omfatta till-räckligt antal fiskare, föreningen kunna erhålla Kungl. Maj:ts tillstånd att med ensamrätt för försäljning mottaga strömming och sill, som ilandföres utmed sagda kuststräcka.

Den som inom område, där producentförening erhållit tillstånd som i för-sta stycket avses, ilandför strömming och sill, må därmed ej idka annan handel än sådan varom i 4 § andra stycket andra punkten förmäles.

Producentförening är pliktig att enligt samma grunder, som gälla i fråga om medlems fångst, för försäljning mottaga strömming och sill, som inom föreningens område ilandföres av annan fiskare.

Är tillförseln av strömming och sill så riklig att det kan antagas, att en väsentlig del därav ej kan avsättas för konsumtion i färskt tillstånd, må producentförening lämna fiskare, som mera regelbundet plägar leverera till föreningen och för vilken fiske utgör huvudsaklig eller väsentlig inkomstkälla, företrädere till leverans.

Det åligger ej mindre producentförening att i första hand utbjuda sina fångster av strömming och sill till partihandlare, som av statens fiske-nämnd

anvisas, än även sådan partihandlare att i första hand genom föreningen täcka sitt behov av strömming och sill.

I övrigt skall producentförening vid bedrivandet av sin verksamhet ställa sig till efterrättelse de ytterligare villkor, som vid tillståndets beviljande må varda meddelade, ävensom av statens fiskenämnd givna föreskrifter och anvisningar, jämväl i fråga om prissättningen; och åligger det förening att lämna nämnden de upplysningar angående mottagna fångster av samt handel med strömming och sill, som erfordras för utövningen av nämndens uppsiktsbefogenhet.

4 §.

Partihandel med färsk strömming och sill må bedrivas endast efter tillstånd av statens fiskenämnd.

Detaljhandel med färsk strömming och sill må ej idkas, med mindre varan är inköpt från den som erhållit tillstånd, som i första stycket sägs, eller statens fiskenämnd annat medgivit. Fiskare vare dock berättigad att själv eller genom hemmavarande familjemedlem sälja egen eller eget båtlags fångst direkt till konsument, skolande vid sådan försäljning iakttagas de villkor som meddelas av vederbörande producentförening eller, där sådan ej finnes, av statens fiskenämnd.

Med partihandel förstås i denna förordning sådan handel, som i vare sig fast räkning eller kommission bedrives till återförsäljare i och för deras rörelse, med undantag för försäljning, som av producentförening eller, där sådan ej finnes, av fiskare bedrives med egen fångst till återförsäljare. Med detaljhandel förstås försäljning till konsument.

Vad i 3 § sista stycket är stadgat om producentförening skall i tillämpliga delar gälla parti- och detaljhandlare som i denna paragraf avses.

5 §.

Vid handel med färsk strömming och sill skall priset angivas per vikt-enhet.

Annan sill än sådan som i 1 § avses må ej föras i handeln under namn av strömming.

6 §.

Färsk strömming och sill, som inköpts för export, för saltning, kryddning eller rökning, för beredning av kraftfoder eller gödningsämne eller för att direkt användas till djurföda, må ej inom riket återförsäljas i färskt tillstånd.

7 §.

Angående prisreglering å färsk strömming och sill gäller vad särskilt stadgas.

8 §.

Åsidosätter någon vid utövning av verksamhet, som enligt denna förordning är beroende av särskilt tillstånd, de för tillståndets tillgodonjutande med-

delade särskilda villkoren, må, ändock att han därför icke blivit lagförd, myndighet, som beviljat tillståndet, återkalla detsamma.

9 §.

Den som inom del av riket, där, enligt vad i 1 § sägs, denna förordning är tillämplig, i strid mot vad här ovan stadgats till salu håller, säljer eller köper färsk strömming och sill eller i övrigt gör sig skyldig till överträdelse av bestämmelserna i denna förordning eller på grund därav meddelade föreskrifter, straffes med dagsböter.

Fortsätter någon under tid, då han är ställd under tilltal för förseelse som nu sagts, samma förseelse, skall han, när han varder därtill lagligen förvunnen, för varje gång åtal emot honom anhängiggöres, fällas till det straff som för sådan förseelse är stadgat.

10 §.

Förseelse mot denna förordning eller på grund därav meddelade föreskrifter åtalas av allmän åklagare. Åtal anhängiggöres vid allmän domstol.

Böter, som ådömas enligt denna förordning, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

11 §.

Över statens fiskenämnds beslut i frågor varom i denna förordning förmäles må klagan föras hos Kungl. Maj:t genom besvär, som skola ingivas till jordbruksdepartementet före klockan tolv å trettionde dagen från den dag klaganden erhöll del av beslutet.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1938 och gäller till och med den 30 juni 1941. I fråga om sådan under tiden för förordningens giltighet begången förseelse, som i förordningen avses, skall vad där är stadgat om påföljd av förseelsen gälla även efter sistnämnda dag.

Bilaga B.

Förslag

till

förordning om viss reglering av priset å färsk strömming och sill.

1 §.

I fråga om priset till fiskare för sådan färsk strömming och sill, som avses i förordningen om viss reglering av handeln med färsk strömming och sill, skall i de delar av riket, där nämnda förordning är tillämplig, gälla vad nedan stadgas.

2 §.

Producentförening, varom i 3 § ovannämnda förordning förmäles, är skyldig att för strömming och sill, som levererats till föreningen och av denna försålt för konsumtion i färskt tillstånd inom riket, erlagga lägst det pris (*minimipris*) som av statens fiskenämnd för viss tid fastställles.

Minimipriset skall gälla fritt å leveransort, bestämd av producentföreningen inom dess område. Å minimipriset må ej avdragas föreningsavgifter, handelskostnader eller i 4 § här nedan omförmäld prisregleringsavgift.

3 §.

Producentförening må för strömming och sill, som icke kunnat försälas för konsumtion i färskt tillstånd inom riket, erhålla *prisutjämningsbidrag* efter beslut av statens fiskenämnd. Prisutjämningsbidraget, som utbetalas årsvis i efterskott, skall så bestämmas, att föreningens medlemmar erhålla ett nettomedelpris under året för kilogram av

för strömming och sill, som exporterats 10 öre,

för strömming och sill, som försålt för

saltning, rökning eller kryddning 10 öre, och

för strömming och sill, som försålt för beredning

av kraftfoder eller gödningsämne 5 öre;

dock må prisutjämningsbidraget ej utgå med högre belopp än med 5 öre för kilogram i fråga om strömming och sill, som exporterats, samt 2 öre för annan strömming och sill. På framställning av statens fiskenämnd kan Kungl. Maj:t besluta, att andra än ovan nämnda nettomedelpriser skola läggas till grund för beräkning av prisutjämningsbidrag ävensom att sådant bidrag skall kunna utgå med högre belopp än nyss sagts.

Prisutjämningsbidraget skall av producentföreningen oavkortat utbetalas till medlemmarna. Vid beräkning av nettomedelpriset till föreningens medlemmar må omkostnaderna för föreningens rörelse ej upptagas till högre belopp än statens fiskenämnd prövar skäligt.

4 §.

Producentförening skall för den myckenhet strömming och sill, som av föreningen försäljes för konsumtion i färskt tillstånd inom riket, erlagga *prisregleringsavgift* med 2.5 procent av det nettopris, föreningen erlagt för sådan till densamma levererad strömming och sill.

Prisregleringsavgiften skall, åtföljd av redovisning, av producentförening inbetalas till statens fiskenämnd sålunda, att den å viss månad belöpande avgiften erlägges sist före utgången av följande månad.

5 §.

Inom område, där producentförening ej finnes, må, där Kungl. Maj:t på förslag av statens fiskenämnd eller efter dess hörande så beslutar, prisreglering anordnas, under förutsättning att till deltagande däri anmäler sig för ändamålet erforderligt antal fiskare.

Statens fiskenämnd bestämmer det *minimipris*, under vilket färsk strömming och sill ej må inom området för prisreglering, som i första stycket sägs, av i regleringen deltagande fiskare försäljas för konsumtion i färskt tillstånd inom riket.

För den strömming och sill, som ej kunnat försäljas för dylik konsumtion, skall fiskaren äga rätt bekomma den del av minimipriset statens fiskenämnd bestämmer. Det belopp varmed den för sådan strömming och sill erhållna försäljningssumman understiger sagda del skall till fiskaren utbetalas i form av *prisutjämningsbidrag*. Där så prövas erforderligt äger fiskenämnden uppdraga åt sammanslutning av fiskare, partihandlare eller annat ombud att handhava försäljningen av strömming och sill, varom i detta stycke är fråga.

6 §.

Fiskare, som deltagar i prisreglering som i 5 § sägs, åligger att i den ordning statens fiskenämnd bestämmer erlægga *prisregleringsavgift* med 2 procent av det belopp han under tiden för prisregleringen erhållit för färsk strömming och sill, som försålts för konsumtion i färskt tillstånd inom riket.

7 §.

De genom prisregleringsavgifterna inflytande medlen skola förvaltas av statens fiskenämnd och användas till utbetalande av prisutjämningsbidrag enligt vad i 3 och 5 §§ sägs. I den mån de ej förslå härtill, ankommer det på fiskenämnden att hos Kungl. Maj:t göra framställning om bidrag av allmänna medel till utfyllnad av vad som sålunda felas. Tagas ej de under visst år influtna prisregleringsavgifterna i sin helhet i anspråk för utbetalande av prisutjämningsbidrag, skall uppkommet överskott fonderas för nästkommande års behov av medel till dylika bidrag.

8 §.

Är tillförseln av strömming och sill så riklig, att avsevärd svårighet att vinna avsättning av fångsterna uppkommer, må bestämmelse givas om fångstbegränsning. Beslut härom meddelas inom område, där producentförening finnes, av föreningen samt inom annat område, där prisreglering är anordnad, av statens fiskenämnd eller av ombud, som av nämnden förordnats.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1938 och gäller till och med den 30 juni 1941.